Joanna Piłat

Zarys struktury ewidencji operacyjnej Służby Bezpieczeństwa w zasobie Oddziału IPN w Lublinie*

Utworzenie Instytutu Pamięci Narodowej umożliwiło wprowadzenie do obiegu naukowego ogromnej liczby niedostępnych dotąd źródeł. Po okresie dyskusji nad wiarygodnością przekazanych do Instytutu dokumentów oraz politycznych sporów o rozliczenie komunizmu nadszedł czas na metodologiczną i warsztatową refleksję nad spuścizną komunistycznego aparatu represji.

Zagadnieniami związanymi bezpośrednio z formami ewidencji stosowanymi przez Służbę Bezpieczeństwa (i jej organizacyjnych poprzedników) zajmuje się niewielu autorów. W początkowym okresie funkcjonowania IPN ważny przyczynek do pogłębienia wiedzy na ten temat stanowiły referaty wygłoszone (następnie opublikowane) przez pracowników pionu archiwalnego Instytutu podczas konferencji naukowej w Szklarskiej Porębie w 2004 r.[1] Niewątpliwie znaczący wkład w dalsze rozpoznawanie tej materii wnoszą kolejne numery „Przeglądu Archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej". Wśród autorów, którzy pojawiają się m.in. na jego łamach, należy w szczególności wymienić Antoniego Zielińskiego, specjalistę w zakresie omawianej tematyki[2]. Dotychczasowe publikacje podejmujące problematykę będącą przedmiotem niniejszych rozważań odnoszą się zarówno do przepisów resortowych regulujących kwestie ewidencji operacyjnej, jak i ukazują ich funkcjonowanie w realiach określonej komendy wojewódzkiej MO/wojewódzkiego urzędu spraw wewnętrznych. Opisem normatywów najczęściej zajmował

* Artykuł jest fragmentem pracy dyplomowej napisanej w 2012 r. pod kierunkiem prof. dr. hab. Janusza Łosowskiego na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

[1] W. Fedorowicz, *Charakterystyka Wydziału „C" KW MO w Białymstoku oraz próba określenia stanu zachowania akt i kartotek* [w:] *Z archiwum IPN*, t. I, red. B. Gronek, Warszawa 2005; B. Jałtuszyk, *Pomoce ewidencyjne do materiałów archiwalnych Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów* [w:] *Z archiwum…*, t. I; L. Postołowicz, *Kartoteka ogólnoinformacyjna Służby Bezpieczeństwa* [w:] *Z archiwum…*, t. I.

[2] Zob. A. Zieliński, *Przykłady dokumentacji wytworzonej przez pion ewidencji operacyjnej SB w latach 1972–1990 i jej wykorzystanie do badań naukowych*, „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej" 2010, t. 3, s. 147–168; *idem*, *Instrukcja (tymczasowa) o pozyskaniu, pracy i ewidencji agenturalno-informacyjnej sieci z 13 lutego 1945 r. Analiza krytyczna dokumentu*, „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej" 2012, t. 5, s. 129–190.

się Oddział IPN w Krakowie[3], natomiast wartościowe teksty charakteryzujące konkretną jednostkę terytorialną – w tym przypadku b. województwo poznańskie – napisał Paweł Drzymała[4]. Powstały również opracowania, które pośrednio nawiązują do tych zagadnień, np. przez omówienie zasad pracy operacyjnej SB, opis dokumentacji cywilnych organów bezpieczeństwa PRL tworzących zasób archiwalny Instytutu bądź ukazanie procesu niszczenia materiałów SB (w tym ewidencji), jaki miał miejsce na terenie całego kraju w latach 1989–1990[5].

Dotychczas nie prowadzono studiów nad kształtem i stanem zachowania ewidencji operacyjnej oraz pomocy ewidencyjnych SB w Oddziale IPN w Lublinie. Niniejszy tekst jest rezultatem badań na temat struktury zasobu kartotecznego przechowywanego w lubelskim OBUiAD. Obejmuje on ewidencję operacyjną urzędów spraw wewnętrznych z dawnych województw: lubelskiego, bialskopodlaskiego, chełmskiego, siedleckiego i zamojskiego. Artykuł jest zarówno próbą opisania struktury kartotek, jakie trafiły do zbiorów IPN w Lublinie (ich nazewnictwa, układu lub stanu zachowania), jak i ukazania lokalnej specyfiki oraz możliwości wykorzystania tej dokumentacji dla potrzeb naukowców. W związku z tym – na marginesie zasadniczych rozważań – zasygnalizowano też niektóre problemy, jakie niesie dla użytkowników zasobu archiwalnego Instytutu praca z tymi źródłami.

Zaprezentowane dane, opisujące ewidencję operacyjną Służby Bezpieczeństwa w zasobie Oddziału IPN w Lublinie, nie były wcześniej publikowane. Jednocześnie przedstawiony zarys struktury zachowanych kartotek z pewnością nie wyczerpuje zagadnienia. Zebrany materiał może być natomiast wstępem do dalszych badań nad funkcjonowaniem organów bezpieczeństwa PRL, ale przede wszystkim stanowi on fragment działań mających na celu opracowanie zasobu archiwalnego przekazanego do Instytutu Pamięci

[3] M. Komaniecka, *Organizacja i funkcjonowanie kartotek ogólnoinformacyjnej i zagadnieniowej aparatu bezpieczeństwa* [w:] *Wokół teczek bezpieki – zagadnienia metodologiczno-źródłoznawcze*, red. F. Musiał, Kraków 2006, s. 231–262; *eadem*, *Dzienniki korespondencyjne, rejestracyjne, archiwalne i koordynacyjne jako źródła historyczne* [w:] *Wokół teczek bezpieki…*, s. 263–280; P. Milczanowski, *Specyfika struktury organizacyjnej Archiwum MSW* [w:] *Wokół teczek bezpieki…*, s. 221–229; E. Zając, *Ślad pozostaje w aktach. Wybrane zagadnienia dotyczące funkcjonowania ewidencji operacyjnej w latach 1962–1989* [w:] *Wokół teczek bezpieki…*, s. 281–300.

[4] P. Drzymała, *Charakterystyka kartoteki zagadnieniowej na podstawie materiałów Wydziału „C" KW MO w Poznaniu*, „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989" 2006, nr 1, s. 9–40; *idem*, *Zarys struktury ewidencji ogólnoinformacyjnej Sekcji II Wydziału „C" KW MO/WUSW w Poznaniu* [w:] *Z archiwum Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu. Studia nad zasobem*, red. R. Kościański, R. Leśkiewicz, Warszawa–Poznań 2008, s. 89–104; J. Piłat, *Zasady prowadzenia, funkcjonowanie oraz rola ewidencji operacyjnej SB z uwzględnieniem przydatności zachowanych materiałów ewidencyjnych w bieżącej pracy Instytutu Pamięci Narodowej* [w:] *W kręgu „teczek". Z badań nad zasobem i funkcjami archiwum Instytutu Pamięci Narodowej*, red. J. Bednarek, P. Perzyna, Łódź–Toruń 2006, s. 149–166.

[5] Zob. m.in.: S. Koller, *Brakowanie i niszczenie dokumentacji operacyjnej Służby Bezpieczeństwa w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych (1956–1990)*, „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej" 2011, t. 4, s. 179–234; K. Ostrowska, M. Żuławnik, *Niszczenie kartotek Biura „C" MSW w latach 1989–1990*, „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej" 2011, t. 4, s. 235–250; R. Peterman, *Rozkaz – zniszczyć!*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2006, nr 1–2, s. 112–115; T. Ruzikowski, *Zarys historii Zintegrowanego (Zautomatyzowanego) Systemu Kartotek Operacyjnych resortu spraw wewnętrznych*, „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej" 2010, t. 3, s. 79–116; E. Zając, *Akta operacyjne Służby Bezpieczeństwa – wybrane problemy warsztatowe w świetle przepisów i procedur obowiązujących w pionie „C"*, „Zeszyty Historyczne WiN-u" 2003, nr 19–20, s. 341–360.

Narodowej. Ponadto dla przybliżenia przedstawianej tematyki do tekstu dołączono ilustracje przedstawiające wzory podstawowych druków kartotecznych stosowanych w SB.

Tworzenie i wykorzystanie ewidencji operacyjnej. Problemy źródłoznawcze i metodologiczne

Materiały archiwalne cywilnych organów bezpieczeństwa Polski Ludowej przekazane do Instytutu Pamięci Narodowej nie funkcjonowały przed jego utworzeniem w szerszym obiegu naukowym. W latach dziewięćdziesiątych XX w. pojawiły się wprawdzie pewne możliwości korzystania przez badaczy z niektórych dokumentów, jednakże udostępniano je w niezwykle ograniczonym zakresie[6]. Dlatego też kluczowe dla pracowników IPN okazało się rozpoznanie struktury wspomnianych archiwaliów oraz ich specyfiki. Filip Musiał z krakowskiego oddziału IPN trafnie wskazał dwa najważniejsze kierunki i cele tych prac: „Badania źródłoznawcze związane z archiwaliami proweniencji resortowej koncentrują się na dwóch podstawowych zagadnieniach:

– wytworzenia technik trafnej interpretacji zachowanego materiału źródłowego,

– wytworzenia technik docierania do informacji pozornie niezachowanych”[7].

Podstawową trudnością przy podejmowaniu powyższych działań był w początkowym okresie brak opracowań dla omawianej tematyki, a przede wszystkim duża niekompletność przejętej dokumentacji. Do takiego stanu rzeczy przyczyniła się w znacznym stopniu akcja masowego niszczenia materiałów wytworzonych i zgromadzonych przez Służbę Bezpieczeństwa, przeprowadzona na przełomie lat 1989–1990. Trzeba przy tym pamiętać, że proces usuwania śladów działalności bezpieki dotyczył wówczas nie tylko zasobów aktowych, lecz także kartotek. Musimy również brać pod uwagę możliwość zniekształcania na przestrzeni lat pierwotnej struktury dokumentacji kartotecznej, co następowało wskutek wielu okoliczności zarówno o charakterze administracyjnym lub organizacyjnym, jak i politycznym, m.in. reforma administracyjna kraju, likwidacja SB (oraz jej wcześniejsze reorganizacje), dysponowanie dokumentacją przez UOP/ABW, a nawet struktura Instytutu Pamięci Narodowej oraz prowadzone tu prace porządkowe, w tym scalanie kartotek[8].

Z tego powodu, aby na podstawie zachowanych (czasem jedynie szczątkowo) dokumentów – w tym środków ewidencyjnych – dotrzeć do poszukiwanych informacji, konieczne były czynności dwukierunkowe: z jednej strony analiza przejętej dokumentacji, z drugiej – ustalenie narzędzi, jakimi operował resort spraw wewnętrznych, tj. normatywów odnoszących się do pracy operacyjnej oraz przepisów, które określały zasady i procedury prowadzenia ewidencji i archiwum SB. Wartościowym ich uzupełnieniem są

[6] Główną przyczyną były obowiązujące przepisy dotyczące ochrony informacji niejawnych, ale z pewnością decydowały o tym także inne względy – natury politycznej, organizacyjnej, archiwalnej, czy też dotyczące bezpieczeństwa państwa.

[7] F. Musiał, *Zamiast wprowadzenia: archiwalia komunistycznego aparatu represji* [w:] *Wokół teczek bezpieki…*, s. 58.

[8] Zob. P. Drzymała, *Zarys struktury ewidencji ogólnoinformacyjnej…* [w:] *Z archiwum Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu…*, s. 89. Wojciech Fedorowicz z OBUiAD IPN w Białymstoku stwierdza m.in.: „Aby usprawnić korzystanie z zasobu kartotecznego [w OBUiAD w Białymstoku – J.P.], połączono wiele podkartotek […] z zachowaniem głównego podziału na siedem kartotek głównych”. Zob. W. Fedorowicz, *op. cit.*

informacje zawarte w tzw. materiałach administracyjnych SB, w szczególności: wytyczne, materiały szkoleniowe, prace dyplomowe funkcjonariuszy, zakresy działania pionu „C". Odnoszą się one bowiem do tej problematyki, a zarazem ukazują sposób praktycznego stosowania przepisów i ewentualne problemy lub różnice w realizacji zaleceń. Zaznaczyć jednak należy, że również ta dokumentacja nie zachowała się w całości.

Na podstawie powyższych materiałów podjęto próbę opisu zachowanych środków ewidencji operacyjnej SB zgromadzonych w zasobie lubelskiego IPN, m.in. w kontekście odtworzenia podstaw działania jednostek organów bezpieczeństwa prowadzących ewidencję operacyjną oraz stosowanych przez nie określonych rodzajów i form dokumentacji. Stanowiły one bowiem fundament dla takiej konstrukcji środków ewidencyjnych, która w zasadniczej części ma odbicie w układzie przekazanych nam archiwaliów. Jak wspomniano, w praktyce zdarzały się pewne odstępstwa od obowiązujących uregulowań, z którymi spotykamy się w materiałach ewidencyjnych wytworzonych przez poszczególne wojewódzkie urzędy spraw wewnętrznych. Stwierdzamy je również w materiałach archiwalnych w lubelskim IPN, np. w zróżnicowanym układzie kartotek lub w zakresie informacji zawartych w pomocach ewidencyjnych tego samego rodzaju, wytworzonych przez urzędy spraw wewnętrznych z różnych województw. Jednakże mimo ewentualnych rozbieżności w stosowaniu i przestrzeganiu przepisów, określony w nich sposób i tryb prowadzenia oraz formy ewidencji operacyjnej i stawiane przed nią zadania – pozostawały niezmienne. Rozpoznanie struktury i procedur ma zatem szczególną wagę dla możliwości pełnego opisu oraz wykorzystania zachowanych materiałów archiwalnych cywilnych organów bezpieczeństwa PRL, w tym także prawidłowego odczytania i oceny zawartych w nich treści.

Struktura i funkcjonowanie ewidencji operacyjnej

Podstawowym normatywem dotyczącym ewidencji operacyjnej była Instrukcja w sprawie zakresu i trybu rejestracji przez jednostki Służby Bezpieczeństwa osób i spraw oraz sprawdzania i udzielania informacji, stanowiąca załącznik do Zarządzenia nr 079/72 z dnia 2 sierpnia 1972 r. ministra spraw wewnętrznych w sprawie rejestracji przez jednostki Służby Bezpieczeństwa osób i spraw oraz sprawdzania i udzielania informacji. Obowiązywała ona formalnie, mimo pewnych zmian, do końca istnienia SB.

Warto w tym miejscu przypomnieć, że dopiero w tej instrukcji określono, jaka dokumentacja tworzy tzw. ewidencję operacyjną (§ 2 pkt 2). Ustalono, że jest ona prowadzona „w formie kartotek: 1) alfabetycznych, 2) statystycznych, 3) zagadnieniowo-tematycznych"[9]. Ewidencja operacyjna była źródłem bezpośredniej informacji o osobach i bieżących sprawach oraz o dawnych zainteresowaniach operacyjnych – w tym przypadku podawała ich sygnatury archiwalne[10]. Sformalizowanie dotyczyło też druków kart o konkretnych wzorach i nazewnictwie. Na podstawie dokumentacji normatywnej oraz szkoleniowej MSW można ustalić podstawowe karty ewidencyjne:

[9] *Ibidem*, s. 152–154. Scharakteryzowano tu poszczególne formy i funkcje ewidencji operacyjnej.

[10] Zasady postępowania z materiałami archiwalnymi w resorcie spraw wewnętrznych normowały m.in.: Zarządzenie nr 107/68 z dnia 24 X 1968 r. ministra spraw wewnętrznych w sprawie postępowania z aktami archiwalnymi Służby Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej; Zarządzenie nr 034/74 z dnia 10 V 1974 r. ministra spraw wewnętrznych (zm. Zarządzeniem nr 030/79 z dnia 2 VII 1979 r.)

– karta EO-4 (tablica 1) – karta rejestracyjna zainteresowań operacyjnych (osób i spraw); karta EO-4 A (karta imienna, najczęściej brak powodów rejestracji, zwykle użytkowana także jako odsyłacz); niektóre kategorie rejestrowano też kartą E-14[11]. Oryginały kart EO-4 tworzyły kartotekę statystyczną.

Dla jednostek śledczych kartą rejestracyjną osób objętych postępowaniem przygotowawczym była karta EO-13-S/72[12], przy czym postępowanie rejestrowano przez przesłanie do Biura (wydziału) „C" tej karty (nadawano tu numer rejestracyjny z odrębnego dziennika rejestracyjnego, który od lat siedemdziesiątych nosił nazwę „Dziennik rejestracyjny postępowań przygotowawczych i osób podejrzanych") oraz wypełnionego formularza statystycznego Stb-1;

– E-16 (lub Mkr-3) (tablica 4) – karta aktualizacyjna (przekazanie dodatkowych informacji, powiadomienie o zmianach w zakresie danej rejestracji);

– E-15 (lub Mkr-1) – karta sprawdzeniowa (poprzedzała czynności operacyjne lub śledcze; podstawa do uzyskania informacji z ewidencji operacyjnej); była zwracana funkcjonariuszowi z wynikami sprawdzeń; nie jest to karta typowo kartoteczna – włączano ją do akt sprawy;

– E-14 (lub Mkr-2) – karta archiwalna; tzw. duża E-14 – z racji większego formatu, czterostronna, wypełniana w momencie składania materiałów operacyjnych i śledczych do archiwum (tablica 2); tzw. mała E-14 lub wzór E-14/1 – dwustronna, zawierała dane o osobach objętych procedurami opiniodawczymi (tablica 3), odpowiednik wzoru Mkr-2[13].

W celu lepszego unaocznienia rodzaju i zakresu danych, jakie zamieszczano na poszczególnych drukach kartotecznych, warto krótko omówić obieg dokumentacji ewidencyjnej. Karty rejestracyjne dotyczące osób i spraw objętych zakresem ewidencji operacyjnej składane były przez funkcjonariuszy pionów operacyjnych[14] w Biurze (wydziale/sekcji) „C". Na tej podstawie osoby i sprawy rejestrowano w dzienniku rejestracyjnym, nadając im w ten sposób numer rejestracyjny będący liczbą porządkową z dziennika, pod którą dokonano

---

w sprawie postępowania z aktami archiwalnymi w resorcie spraw wewnętrznych, wprowadzające Instrukcję w sprawie zasad i sposobu postępowania z aktami archiwalnymi w resorcie spraw wewnętrznych; Zarządzenie nr 049/85 z dnia 8 VII 1985 r. ministra spraw wewnętrznych w sprawie organizacji i zasad postępowania z materiałami archiwalnymi w resorcie spraw wewnętrznych.

[11] W przypadku rejestracji materiałów wstępnych, określonych faktów i zdarzeń, zgodnie z § 22 ust. 2 instrukcji wprowadzonej Zarządzeniem nr 079/72 można było przedłożyć meldunek operacyjny, informację itp.

[12] Powyższe oznaczenie tego druku wprowadzono instrukcją będącą załącznikiem do Zarządzenia nr 079/72. W późniejszym okresie używano też oznaczeń: EO-13S/A (karta rejestracyjna postępowania przygotowawczego), EO-13S/B (karta rejestracyjna na drugiego podejrzanego). Zgłoszenie zakończenia postępowania przygotowawczego dokonywano na formularzu Stb-2. Ponadto należało wypisać karty E-16 na osoby podejrzane objęte postępowaniem (dot. sposobu zakończenia postępowania). Zob. AIPN Lu, 0338/50, Zbiór zasad prowadzenia ewidencji postępowań przygotowawczych oraz osób podejrzanych w Wydziale I Biura „C" i jego odpowiednikach w wojewódzkich urzędach spraw wewnętrznych, 12 IX 1984 r., k. 5–13.

[13] Z uwagi na obszerny materiał oraz zmiany na przestrzeni kolejnych lat nie było możliwe wymienienie w artykule wszystkich wyróżników literowych lub cyfrowych stosowanych w oznaczaniu druków kartotecznych.

[14] Dotyczyło to również funkcjonariuszy pionu śledczego, przy czym – jak już wspomniano – na innych drukach kart, które rejestrowano w odrębnych dziennikach.

danego wpisu. Pod tym numerem sprawa funkcjonowała przez cały okres jej prowadzenia – potocznie określano go jako „numer czynny". Nanoszono go na kartę rejestracyjną oraz obwolutę materiałów wydawaną funkcjonariuszowi.

Oczywiście w sytuacji rejestrowania kolejnej osoby do prowadzonego już rozpracowania (czyli zarejestrowanego wcześniej) nie było potrzeby wydawania obwoluty, natomiast w dzienniku i na karcie rejestracyjnej powinien wtedy znaleźć się numer rejestracyjny zarówno figuranta, jaki i sprawy, do której go przypisywano. Miało to również odbicie na kartach ewidencji operacyjnej, np. spotykamy zapis: 555(205), który oznacza osobę zarejestrowaną pod numerem 555 do sprawy o numerze rejestracyjnym 205.

Wydziały/sekcje „C" przesyłały odpisy kart rejestracyjnych do Biura „C" MSW. Zasada ta dotyczyła również powiadamiania o zmianach w zakresie danej rejestracji. Świadomość takiej procedury jest niezwykle istotna przy zdekompletowanej dokumentacji. Można bowiem za pośrednictwem kartoteki ogólnoinformacyjnej Biura „C" przechowywanej w BUiAD IPN w Warszawie uzyskać informacje niedostępne już na poziomie kartoteki wojewódzkiej.

Ewidencję akt spraw zakończonych, które składano do archiwum, tworzyły inwentarze oraz spisy jednostek przekazanych (dla dokumentacji administracyjnej). Przyjęte do archiwum materiały operacyjne wpisywano do inwentarzy prowadzonych oddzielnie dla każdej grupy sygnaturowej (symbolu akt).

Przepisy przewidywały składanie materiałów operacyjnych do archiwum za pośrednictwem komórki, która sprawę zarejestrowała. Nie dotyczyło to nierejestrowanej w strukturach ewidencji dokumentacji operacyjnej, którą przekazywano bezpośrednio do archiwum na podstawie spisu akt przekazanych (wpisywanym tam do rejestru spisów akt przekazanych). Z punktu widzenia prowadzonych kartotek istotne jest to, że we „wniosku o zakończeniu i złożeniu sprawy do archiwum" jednostka składająca akta była zobligowana do podania sposobu ujęcia ewidencyjnego wszystkich osób występujących w sprawie: pozostawienia w kartotece, zarejestrowania (jeżeli osoby te nie były rejestrowane), wycofania w przypadku bezpodstawnego zarejestrowania. Należało tu również zawrzeć decyzję o zastrzeżeniu materiałów (ze wskazaniem jego okresu).

Opracowanie akt przez komórki archiwalne obejmowało m.in. prowadzenie inwentarzy oraz uzupełnianie posiadanej ewidencji (pomocy ewidencyjno-informacyjnych, kart zagadnieniowych)[15]. Na podstawie teczek personalnych wyeliminowanych tajnych współpracowników tworzono „skorowidze rzeczowe". Złożone do archiwum akta spraw operacyjnych, obiektowych i zagadnieniowych, postępowań przygotowawczych oraz niektóre teczki osobowych źródeł informacji były też podstawą do opracowywania kart tematycznych/zagadnieniowych. W odniesieniu do osób będących w przeszłości w zainteresowaniu resortu karty E-14 trzeba było umieścić w kartotekach. Jednocześnie do teczki włączano Notatkę informacyjną z opracowania pod względem ewidencyjno-operacyjnym i archiwalnym akt sprawy, w której należało zaznaczyć, jakie rodzaje kart zostały wypisane do kartotek i skorowidzów (EO-130 – karta tematyczna; E-59 – karta skorowidzowa).

Wybrakowanie akt miało również swoje następstwa w ewidencji. Środki ewidencyjno-informacyjne stawały się wówczas bezpośrednim śladem istnienia w przeszłości określonych materiałów. Zniszczenie materiałów winno być zatem udokumentowane

[15] Zob. § 44 Zarządzenia nr 049/85.

protokołem brakowania. Ponadto z racji obowiązku powiadamiania o zmianach w zakresie danej rejestracji wybrakowanie należało zgłosić kartą E-16. Trzeba też mieć na uwadze to, że w przypadku całkowitego zniszczenia materiałów przepisy przewidywały możliwość wycofania kart(y) z ewidencji operacyjnej. Natomiast na karcie pozostawionej w kartotece wpisywano informację o zniszczeniu akt – ze wskazaniem numeru i daty protokołu brakowania (takich informacji często nie ma jednak na ocalałych kartach E-16 z 1989/1990 r., wskazujących na zniszczenie dokumentacji „czynnej" przez jednostkę operacyjną „we własnym zakresie").

Zarys struktury ewidencji operacyjnej

Na podstawie Ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (DzU, 2007, nr 63, poz. 424 z późn. zm.) środki ewidencyjne oraz zasób aktowy wojewódzkich urzędów spraw wewnętrznych: lubelskiego, bialskopodlaskiego, chełmskiego oraz zamojskiego, zostały przekazane do lubelskiego oddziału IPN przez Delegaturę ABW w Lublinie.

Dodatkowo w 2007 r. do lubelskiego OBUiAD trafiły kartoteki oraz akta byłego WUSW w Siedlcach – przekazane tu decyzją BUiAD w Warszawie (pozyskane przez centralę IPN z ABW). Przesunięcie tych jednostek było skutkiem wprowadzonej ustawą struktury organizacyjnej Instytutu, tj. ulokowaniem siedzib oddziałów IPN w miastach, w których znajdują się sądy apelacyjne, a co za tym idzie, określeniem zasięgu działania tychże oddziałów na obszar właściwości poszczególnych apelacji. Dlatego też w strukturze Oddziału IPN w Lublinie znajduje się również Delegatura IPN w Radomiu. Ponieważ zasób historyczny WUSW w Radomiu przechowywany jest w siedzibie tej delegatury i obsługuje go tamtejsza komórka udostępniania i archiwizacji dokumentów, nie będzie on tutaj przedmiotem rozważań[16].

Prowadząc kwerendę w materiałach Służby Bezpieczeństwa, należy także pamiętać o tym, że od połowy lat pięćdziesiątych XX w. ewidencję i rejestrację spraw dla wszystkich jednostek organizacyjnych danej KW MO, a następnie WUSW prowadzono na poziomie województwa[17]. Funkcjonariusze z jednostek terenowych rejestrowali zatem sprawy w Wydziale (sekcji) „C" województwa, co oznaczało prowadzenie jednego dziennika rejestracyjnego dla całego jego terytorium oraz wspólną ewidencję operacyjną. Odrębnym zagadnieniem jest pion wywiadu, który miał własne komórki ewidencyjno-archiwalne (mimo korzystania w pewnym stopniu z ogólnego systemu ewidencji SB). Większość materiałów archiwalnych (w tym ewidencyjnych) Departamentu I znajduje się w IPN w Warszawie, dlatego też nie zostały one omówione w niniejszym artykule.

W zasobie archiwalnym OBUiAD IPN w Lublinie znajdują się następujące kartoteki, będące elementem ewidencji operacyjnej prowadzonej przez SB:

– kartoteka ogólnoinformacyjna (KOI) KW MO/WUSW z b. województw: lubelskiego, bialskopodlaskiego, chełmskiego oraz zamojskiego – łącznie ok. 50,5 mb.;

[16] Warto przy tym sobie uświadomić, że zasięg terytorialny jednostek organizacyjnych IPN nie jest tożsamy z podziałem administracyjnym kraju – zarówno w odniesieniu do okresu, kiedy narastała dokumentacja przekazana do Instytutu, jak i w stosunku do granic obecnych województw.

[17] M. Komaniecka, *Organizacja i funkcjonowanie kartotek*... [w:] *Wokół teczek bezpieki*..., s. 233.

– kartoteki zagadnieniowo-tematyczne z b. KW MO/WUSW w Lublinie – ok. 1,82 mb.;
– kartoteka kryptonimowa z b. KW MO/WUSW w Lublinie – ok. 0,5 mb.;
– kartoteka „ujawnieniowa" (dot. amnestii w 1947 r.) – ok. 3,73 mb.;
– kartoteka MOB z b. KW MO/WUSW w Lublinie – ok. 5,68 mb.;
– kartoteki zagadnieniowo-tematyczne oraz karty rejestracyjne spraw w układzie sygnatur archiwalnych z b. KW MO/WUSW w Białej Podlaskiej – ok. 2,79 mb.;
– kartoteki zagadnieniowo-tematyczne z b. KW MO/WUSW w Zamościu – ok. 8,18 mb.;
– kartoteki zagadnieniowo-tematyczne z b. KW MO/WUSW w Siedlcach – 4,93 mb.;
– karty rejestracyjne postępowań przygotowawczych i osób podejrzanych z KW MO/WUSW w Lublinie i Zamościu (zachowane szczątkowo) – 0,32 mb.

Przywołane już Zarządzenie nr 079/72 rozszerzało zakres danych zbieranych przez SB. Powinien on znaleźć odzwierciedlenie w ewidencji prowadzonej przez Biuro „C" MSW oraz wydziały „C" (i równorzędne) w komendach wojewódzkich MO. Zostało to szczegółowo omówione w Wytycznych Biura „C" z dnia 18 listopada 1972 r. w sprawie prowadzenia rejestracji, ewidencji i udzielania informacji, gdzie wymieniono kategorie rejestracji objęte ewidencją:

1) kandydaci na tajnych współpracowników i tajni współpracownicy;
2) kandydaci na właścicieli lokali kontaktowych, łączników (rezydentów), właściciele lokali kontaktowych i skrzynek adresowych;
3) łącznicy (rezydenci), konsultanci i eksperci;
4) mieszkania konspiracyjne i martwe skrzynki adresowe;
5) zasadzki, zakryte punkty obserwacji i specjalne punkty zakryte;
6) sprawy operacyjne (sprawdzenia, rozpracowania obiektowe i kwestionariusze ewidencyjne);
7) osoby objęte operacyjnym zainteresowaniem w sprawach wymienionych w punkcie szóstym;
8) teczki kontrolne spraw;
9) postępowania przygotowawcze i osoby objęte postępowaniem przygotowawczym;
10) materiały wstępne i zainteresowania operacyjne;
11) fakty i zdarzenia;
12) informacje, notatki i opracowania problemowe wykorzystywane w działaniach operacyjnych, analizach i pracy operacyjnej;
13) osoby niepożądane w PRL;
14) postanowienia o zastrzeżeniu wyjazdu za granicę[18].

Podstawową kartoteką bezpieki w zasobie lubelskiego oddziału IPN jest KOI[19] z terenu dawnych województw: lubelskiego, bialskopodlaskiego, chełmskiego oraz zamojskiego, którą przejęto z Delegatury UOP/ABW w Lublinie. W Instytucie zachowano jej układ obowiązujący w UOP (alfabetyczny), rezygnując z pierwotnego, fonetycznego ułożenia kart. Ponadto kartoteki ogólnoinformacyjne po b. KW MO/WUSW w Białej Podlaskiej, Chełmie, Zamościu, przekazane z wydziałów zamiejscowych do Delegatury UOP

[18] AIPN Lu, 0427/225, cz. 19.

[19] W normatywach i materiałach szkoleniowych SB wskazuje się na „osobowy" charakter uporządkowania danych w kartotece ogólnoinformacyjnej. Jednakże w trakcie jej digitalizacji i porządkowania w IPN natrafiono na kilka kart, które wymieniały tylko miejsce zdarzenia (bez wskazania osób). Trudno obecnie określić, jak karty te trafiły do KOI.

w Lublinie, połączono tam z kartoteką ogólnoinformacyjną KW MO/WUSW w Lublinie. Odrębnie pozostawiono natomiast tzw. kartotekę odtworzeniową (zbiorczą z ww. województw), która stanowi integralną część kartoteki ogólnoinformacyjnej (także ma układ alfabetyczny). Powstała ona z kart przygotowanych do wybrakowania na przełomie lat 1989 i 1990 – znajdujących się w b. Biurze „C" MSW (m.in. odpisy kart rejestracyjnych, karty E-14) – oraz z przesyłanych tam wówczas kart E-16, którymi jednostki SB z poszczególnych województw powiadamiały centralę o zniszczeniu dokumentów. Materiały z kartoteki odtworzeniowej uniknęły zniszczenia (zapewne wskutek braku czasu) i w latach dziewięćdziesiątych wyjęto je z worków znajdujących się w Biurze Ewidencji i Archiwum UOP/ABW. Podzielono je następnie według wytwórców i rozesłano do odpowiednich delegatur UOP/ABW[20]. Dziś często są one jedynym śladem po dokumentach zniszczonych u schyłku działania aparatu represji. W odniesieniu do zasobu lubelskiego IPN mają one duże znaczenie w prowadzonych kwerendach, gdyż – jak stwierdzono – w wielu przypadkach karty zachowane w części odtworzeniowej nie mają już odzwierciedlenia w tutejszej KOI, co oznacza, że funkcjonariusze nie tylko zniszczyli dokumentację aktową, lecz także egzemplarze kart z miejscowej kartoteki. Przykładem istotnego znaczenia kartoteki odtworzeniowej są karty E-16 z WUSW w Chełmie z lat 1989 i 1990, za pomocą których chełmska SB informowała wydziały I i III Biura „C" o zniszczeniu materiałów operacyjnych (w tym o sygnaturze I). Często zapisy te okazują się jedynym źródłem pozwalającym na ustalenie personaliów osób zarejestrowanych przez SB b. województwa chełmskiego jako osobowe źródła informacji – także w odniesieniu do dokumentów zarchiwizowanych, gdyż do IPN nie trafił inwentarz akt sygnatury I WUSW w Chełmie (jego los jest nieznany). Początkowo w Instytucie podjęto decyzję o włączeniu części odtworzeniowej do zasadniczej KOI, jednakże z uwagi na prowadzenie w niej istotnych (częstokroć żmudnych) kwerend odstąpiono od tego planu.

Istotne zmiany w prowadzeniu ewidencji operacyjnej, jakie dokonały się w związku z wejściem w życie Zarządzenia nr 0110/62 z dnia 18 czerwca 1962 r. ministra spraw wewnętrznych w sprawie zasad i trybu rejestracji spraw i osób będących w aktualnym zainteresowaniu jednostek Służby Bezpieczeństwa wraz z załączoną do niego Instrukcją w sprawie zasad i trybu rejestracji spraw i osób będących w operacyjnym zainteresowaniu jednostek Służby Bezpieczeństwa oraz sprawdzania i udzielania informacji, miały znaczny wpływ na zakres i rodzaj danych zawartych w kartotekach ogólnoinformacyjnych[21]. Ostatecznie zasady zapoczątkowane na początku lat sześćdziesiątych zostały unormowane w instrukcji wprowadzonej Zarządzeniem nr 079/72. Odzwierciedlenie zaproponowanego wówczas sposobu prowadzenia ewidencji operacyjnej odnajdujemy dziś w zasobie OBUiAD w Lublinie na kartach z kartoteki ogólnoinformacyjnej. Uwidaczniają się w niej także kolejne zmiany przeprowadzane w resorcie spraw wewnętrznych, skutki reformy administracyjnej kraju, spustoszenia spowodowane usuwaniem kart po zniszczeniu akt, lokalna specyfika wytwórców dokumentów.

[20] Zob. L. Postołowicz, *op. cit*.

[21] AIPN Kr, 0179/785, Zarządzenie nr 0110/62 z dnia 18 VI 1962 r. ministra spraw wewnętrznych w sprawie zasad i trybu rejestracji spraw i osób będących w aktualnym zainteresowaniu jednostek Służby Bezpieczeństwa, b.p. Zob. też L. Postołowicz, *op. cit.*; M. Komaniecka, *Organizacja i funkcjonowanie kartotek...* [w:] *Wokół teczek bezpieki...*, s. 58.

Mamy tu zatem do czynienia przede wszystkim z kartami E-14 dotyczącymi materiałów zarchiwizowanych (ze wskazaniem na sygnaturę archiwalną akt operacyjnych lub śledczych). Dla dokumentów zarchiwizowanych w KW MO/WUSW w Lublinie wypisywano czterostronne karty wzór E-14. W stosunku do akt złożonych do archiwum pod pierwotnymi sygnaturami stosowanymi od lat czterdziestych do początku lat sześćdziesiątych (grupy sygnaturowe: „S", „E", „Śl"), a następnie przerejestrowanych do nowych (odpowiednio oznaczenia: I, II, III), na kartach E-14 zaznaczano często również pierwotną sygnaturę, np. II/2455 (E-35000)[22]. Specyfiką części kartotecznej pochodzącej z byłego województwa lubelskiego są nieliczne zapisy z lat czterdziestych i pięćdziesiątych sporządzone na ówczesnych wzorach druków.

Karty z kartotek ogólnoinformacyjnych wojewódzkich urzędów spraw wewnętrznych województw: bialskopodlaskiego, chełmskiego oraz zamojskiego, dotyczące materiałów archiwalnych, wypisywano głównie na wzorze dwustronnym karty E-14 (lub E-14/1), aczkolwiek wprowadzano przy tym m.in. krótką charakterystykę sprawy i informację o przyczynach jej zakończenia[23]. Taki opis jest szczególnie pomocny w przypadkach, kiedy osobę zarejestrowano przed 1975 r., a w wyniku reformy administracyjnej materiały przekazano do nowo utworzonego województwa. Informacja kartoteczna w wielu przypadkach udziela wówczas istotnych wskazówek dla poszukiwań archiwalnych (np. roczna data werbunku i jednostka rejestrująca umożliwiają ustalenie faktycznego okresu współpracy).

W KOI – wszystkich reprezentowanych województw – występują także karty EO-4/A, którymi zgłaszano zarejestrowaną osobę do kartoteki ogólnoinformacyjnej (oprócz danych osobowych zawierają one numer rejestracyjny, jednakże bez podawania charakteru rejestracji). Jest to pozostałość po kartach z okresu prowadzenia sprawy, a zatem najczęściej dotyczą one materiałów, które zniszczono, nie dopełniając wymogu złożenia akt do archiwum. Kartę EO-4/A wykorzystywano również jako odsyłacz (np. na drugie imię) i nie dokonywano wtedy na niej żadnych wpisów dotyczących samej rejestracji. Sporadycznie zdarzają się pozostawione odsyłacze, kiedy podstawowe karty rejestracyjne usunięto. W takich sytuacjach niezwykle trudno jest ustalić charakter, w jakim zarejestrowano daną osobę. Świadczy to wyraźnie o dokonanych w kartotece spustoszeniach.

Kolejna grupa kart zawiera dane (głównie z lat osiemdziesiątych XX w.) o uzyskaniu dostępu do informacji niejawnych (tzw. dopuszczenie do prac mobilizacyjno-obronnych – MOB)[24]. Sporządzone na kartach dwustronnych E-14 odsyłają one do odpowiedniej dokumentacji sprawy zgromadzonej w składkach z kolejnymi numerami (w ramach roku kalendarzowego) poprzedzonymi wyróżnikiem literowym „J" (np. J-2566/85).

Niezwykle interesujące są karty „KP" (wydruki z systemu komputerowego) będące zalążkiem informatyzacji ewidencji operacyjnej MSW[25]. Dotyczą one głównie zastrze-

[22] W zasobie OBUiAD IPN w Lublinie znajdują się inwentarze akt dawnych sygnatur „S", „E", „Śl", które częściowo uzupełniają informacje o sprawach prowadzonych od lat czterdziestych.

[23] Wzór tzw. małej karty E-14 (tu właściwie wzór E-14/1) jest załącznikiem do Zarządzenia nr 049/85 jako obowiązkowa karta do wypełnienia dla osób, których materiały złożono do archiwum.

[24] Kartoteka MOB (niekompletna) zachowała się tylko z byłego województwa lubelskiego. Zastosowano w niej układ alfabetyczny (wg nazwisk osób upoważnionych) oraz działy w układzie rzeczowym (wg zakładów pracy) i chronologicznym (wg daty wydania upoważnienia).

[25] Zob. T. Ruzikowski, *op. cit.*, s. 79–116.

żeń wyjazdów zagranicznych. Zdarza się, że na takich wydrukach wpisywano (już w UOP/ABW) termin „odwołania" zastrzeżenia, który wykraczał poza datę 31 lipca 1990 r.[26] Wynikało to z faktu porządkowania przez UOP dokumentacji pozostałej po SB, co niewątpliwie wymagało czasu[27].

Ciekawostką z punktu widzenia praktycznego stosowania przepisów przez jednostki SB są kierowane do Biura „C" MSW przez WUSW w Zamościu karty E-16 z 1990 r., powiadamiające o zniszczeniu materiałów operacyjnych (w odniesieniu do tzw. rejestracji czynnych, czyli spraw bieżących, których dokumentację niszczono bez składania do archiwum). Na kartach tych, wbrew obowiązującym przepisom, w przypadku osobowych źródeł informacji umieszczano charakter rejestracji oraz pseudonim źródła. Warto dodać, że wspomniane dane te wpisywano ołówkiem. Dziś ułatwia to pracę archiwistów. W pozostałych wojewódzkich urzędach spraw wewnętrznych stosowano się ściśle do przepisów i na kartach tego typu najczęściej ograniczano się tylko do numeru rejestracyjnego. Pseudonim mógł natomiast pojawić się w odpowiedniku ewidencyjnym karty E-16. Na większości kart z tego okresu (bez względu na województwo) niemal zawsze wpisywano jedno uzasadnienie dla zniszczenia materiałów: „brak wartości operacyjnej i historycznej".

Warto także wspomnieć, że w kartotece ogólnoinformacyjnej znajdują się także tzw. karty aktualizacyjne sporządzane przez UOP/ABW w latach dziewięćdziesiątych. Wiązało się to z podjętymi wówczas pracami nad skontrum materiałów SB i uzupełnieniem danych w KOI przez wypisywanie nowych kart dotyczących odnalezionych materiałów, których oryginalne karty zostały usunięte przez funkcjonariuszy bezpieki. Wprowadzone karty zostały opracowane na specjalnie do tego celu przygotowanych drukach (z datą sporządzenia zapisu i podpisem naczelnika Wydziału Ewidencji i Archiwum UOP/ABW). W części przypadków kartę odnoszącą się do akt przewidzianych do zniszczenia funkcjonariusze SB pozostawiali w kartotece, nanosząc na niej informację o brakowaniu. Jeżeli jednak dokumenty nie uległy likwidacji (prawdopodobnie wskutek braku czasu), to w ramach aktualizacji danych na karcie opracowanej przez SB, obok sygnatury akt, wpisywano w UOP/ABW czerwonym kolorem: „są"/„jest" lub podkreślano sygnaturę. Adnotacje te nie są opatrzone żadną datą ani podpisem, toteż mogą być niezrozumiałe dla użytkowników. Śladem po ostatnim dysponencie omawianej kartoteki są też np. włączone tam karty z kartoteki ujawnieniowej[28]. W przypadku nieodnalezienia informacji o danej osobie w kartotece ogólnoinformacyjnej – zwykle w związku z prowadzeniem kwerendy archiwalnej – zdarzało się, że uzupełniano ją kartą z kartoteki ujawnieniowej.

[26] Określona w Ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (DzU, 2007, nr 63, poz. 424 z późn. zm.) cezura dla dokumentów cywilnych organów bezpieczeństwa państwa podlegających przekazaniu do IPN przez UOP/ABW.

[27] Tego typu sytuacje – z uwagi na klauzulę tajności nadaną dokumentom – powodują problemy interpretacyjne w odniesieniu do przepisów w zakresie ochrony informacji niejawnych. Często skutkuje to dyspozycją dla archiwistów Instytutu zanonimizowania tego typu wpisu na wykonywanej kopii lub wypisie z dokumentu.

[28] Tzw. kartoteka ujawnieniowa (alfabetyczna) dotyczy amnestii z 1947 r. Na kartach odnotowywano jednostkę UB, gdzie nastąpiło „ujawnienie", oraz wskazywano numer segregatora „U", w którym znajdowało się oświadczenie z ujawnienia. Segregatory z oświadczeniami są przechowywane w zasobie lubelskiego oddziału IPN.

Kartoteka ogólnoinformacyjna KW MO/WUSW w Lublinie, Białej Podlaskiej, Chełmie, Zamościu (łącznie z częścią odtworzeniową) zawiera ogółem ok. 100 000 kart ewidencyjnych. Obejmują one zapisy, które wynikały z trybu prowadzenia ewidencji operacyjnej przez Służbę Bezpieczeństwa. Jednocześnie obecna struktura tej kartoteki oddaje stan jej zachowania w chwili likwidacji SB, a w dalszej kolejności także czynności porządkujące podjęte przez UOP/ABW.

Kartoteki zagadnieniowe i tematyczne

Kolejną formą ewidencji operacyjnej są kartoteki zagadnieniowe i tematyczne, określane ogólnie jako kartoteki pomocnicze, w których w układzie rzeczowym gromadzono dane z kartoteki osobowej (ogólnoinformacyjnej). Utworzono je w związku z potrzebą uzyskiwania konkretnych informacji[29], niemożliwych do ustalenia w oparciu o kartotekę w układzie imiennym.

Niektórzy badacze zajmujący się problematyką ewidencji organów bezpieczeństwa PRL przykładają dużą wagę do wyraźnego odróżniania w opisie kartotek tematycznych od zagadnieniowych[30]. Należy się z tym zgodzić i dla części kartotek jest to możliwe. Jednakże w rzeczywistości ich pełne rozróżnienie i scharakteryzowanie wcale nie jest proste i jednoznaczne – zwłaszcza przy materiale źródłowym, jakim dysponujemy. W przepisach, wytycznych i opracowaniach resortowych oraz w korespondencji i sprawozdawczości często używano różnego nazewnictwa i nieprecyzyjnych określeń[31]. Dodatkowo zazębiająca się zawartość informacyjna, praktyka stosowana w poszczególnych

[29] Chodziło zarówno o informacje do wykorzystania operacyjnego, jak i przekrojowe dane statystyczno-sprawozdawcze i analityczne przydatne kierownictwu w systemie zarządzania. Wprowadzony wówczas system ewidencji miał posłużyć także do rozpoczęcia prac nad komputeryzacją (jak wspomniano w Wytycznych Biura „C" z 18 XI 1972 r. w sprawie prowadzenia rejestracji, ewidencji i opracowań analitycznych oraz sprawdzania i udzielania informacji). Zob. AIPN Lu, 0427/225, cz. 19, s. 2; M. Komaniecka, *Organizacja i funkcjonowanie kartotek…* [w:] *Wokół teczek bezpieki…*; E. Zając, *Ślad pozostaje w aktach…* [w:] *Wokół teczek bezpieki…*; P. Drzymała, *Zarys struktury ewidencji ogólnoinformacyjnej…* [w:] *Z archiwum Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu…*

[30] Zob. E. Zając, *Ślad pozostaje w aktach…* [w:] *Wokół teczek bezpieki…*, s. 294; P. Milczanowski, *Specyfika struktury organizacyjnej…* [w:] *Wokół teczek bezpieki…*, s. 223.

[31] Np. w § 34 ust. 2 Zarządzenia nr 034/74 stwierdzono: „Ze spraw operacyjnych, postępowań przygotowawczych, teczek obiektowych i zagadnieniowych oraz niektórych teczek TW sporządza się karty tematyczne (zagadnieniowe), z których powstaje skorowidz wg zagadnień, np. szpiegostwo, dywersja, nielegalne organizacje, bandy itp. (karta EO-130, karta tematyczna)". Inny przykład znajdujemy w jednej z prac kontrolnych funkcjonariuszy. Zob. M. Kuźnicki, K. Przyczyna, H. Bugajska, G. Stempel, „Współdziałanie Wydz[iału] «C» z jednostkami operacyjnymi SB", Wydział „C" KW MO w Zamościu, praca kontrolna napisana na zakończenie trzyletniego cyklu szkolenia i doskonalenia zawodowego, marzec 1977 r. (AIPN Lu, 0276/61, k. 8): „Na poszczególnych figurantów spraw [dot. opracowania akt spraw złożonych do archiwum – J.P.] tworzone są kartoteki tematyczno-zagadnieniowe, obejmujące poszczególne zagrożenia, czyli: – szpiegostwo, – nielegalne organizacje, – nacjonalizm, – wrogą propagandę". Z kolei w szczegółowym zakresie działania Wydziału „C" Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Lublinie wprowadzonym zarządzeniem szefa WUSW w Lublinie z dnia 15 II 1989 r. (AIPN Lu, 0338/6, k. 2) użyto następującego nazewnictwa: „1. Prowadzenie kartoteki (skorowidzów): a) ogólnoinformacyjnej osób, które były lub są w zainteresowaniu operacyjnym SB, MO, WOP lub WSW; b) tematycznych zainteresowań; c) zagadnieniowej – obejmującej ewidencję osób usystematyzowaną według tematów zainteresowań; d) statystycznej dot. rejestrowanych zagadnień i osób".

województwach oraz niekompletne, czasem przypadkowo ułożone i przemieszane grupy kart pogłębiają dziś problemy z przyporządkowaniem dokumentacji do konkretnej kartoteki (wzory druków: karta tematyczna EO-130 i karta zagadnieniowa)[32].

Od końca lat pięćdziesiątych, kiedy rozpoczęto tworzenie kartotek zagadnieniowych, ich zawartość i nazewnictwo działów podlegały modyfikacjom oraz weryfikacji pod kątem sytuacji społeczno-politycznej w kraju i potrzeb operacyjnych[33].

W zasobie lubelskiego IPN (w odniesieniu do materiałów WUSW w Lublinie) pozostały tylko nieliczne działy ze skromną reprezentacją kart przekazanych jako kartoteka zagadnieniowa. Odnaleziono karty z działów: I. Szpiegostwo (dot. lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych – z podziałem na rzecz jakiego kraju miało ono miejsce)[34]; III. Nielegalne organizacje ujawnione po wprowadzeniu stanu wojennego (zaledwie kilka kart); IV–V. Szkodnictwo i przestępstwa gospodarcze (ok. 0,5 mb.); VI. Zdrada ojczyzny (ucieczki za granicę – dwie karty); IX. Nielegalne posiadanie broni; X. Zdrada tajemnicy państwowej i służbowej (zagadnienie wprowadzone w 1983 r. – kilka kart), XIV. Różne (nieliczne karty, częściowo z wyróżnikami literowymi według wytycznych wprowadzonych w 1983 r.: „F" – Uprowadzenia i usiłowanie uprowadzenia samolotów; „G" – Znieważenia i pobicia funkcjonariuszy MO i żołnierzy WP; „K" – Nielegalne przekroczenie granicy przez cudzoziemców; „L" – Duszpasterstwo akademickie – jedna karta). Interesujące i przydatne są zwłaszcza karty z działu IX, które mają datę opracowania 1972 r.[35], a w większości odnoszą się do lat czterdziestych i osób skazanych wówczas wyrokami sądów wojskowych w związku z tym przestępstwem (czyli częściowo żołnierzy podziemia zbrojnego lub osób udzielających im pomocy). Opracowano je na drukach EO-130 (karta tematyczna). Pozostałe karty dotyczą w znacznej mierze spraw z lat osiemdziesiątych. W poszczególnych działach występują zarówno druki kart zagadnieniowych, jak i karty tematyczne (wzór EO-130), przy czym np. działy X i XIV w całości składają się z kart tematycznych. Niezależnie od sposobu opracowania tej dokumentacji znacząca jest dysproporcja między liczbą kart dotyczących przestępstw gospodarczych a bardzo niewielką liczbą zapisów odnoszących się do spraw operacyjnych o charakterze politycznym. O akcji masowego i planowego usuwania śladów działalności SB świadczyć może kilka zaledwie kart z działu III, a zwłaszcza pojedyncza – odnosząca się do operacyjnego rozpracowywania duszpasterstwa akademickiego – z działu Różne, być może zapomniana wśród zagadnień znieważeń, pobić

[32] Takie stanowisko przedstawia również w swoim artykule P. Drzymała. Zob. P. Drzymała, *Zarys struktury ewidencji ogólnoinformacyjnej...* [w:] *Z archiwum Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu*..., s. 90.

[33] Działy kartoteki zagadnieniowej wymieniono i opisano szerzej w artykułach: M. Komaniecka, *Organizacja i funkcjonowanie kartotek...* [w:] *Wokół teczek bezpieki*..., s. 248–254; E. Zając, *Ślad pozostaje w aktach...* [w:] *Wokół teczek bezpieki*..., s. 291–293; P. Drzymała, *Charakterystyka kartoteki zagadnieniowej*..., s. 9–40; *idem*, *Zarys struktury ewidencji ogólnoinformacyjnej...* [w:] *Z archiwum Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu*..., s. 90–93.

[34] Zob. P. Drzymała, *Zarys struktury ewidencji ogólnoinformacyjnej...* [w:] *Z archiwum Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu*..., s. 97. Autor kwalifikuje kartotekę z analogiczną zawartością jako kartotekę tematyczną.

[35] Datacja opracowania jest tu sytuacją wyjątkową, inne karty zagadnieniowe nie mają takiej informacji. Być może omawiane karty wypisano przy okazji tworzenia tzw. faktologii, jednakże jest to wyłącznie przypuszczenie i jego potwierdzenie wymagałoby dalszych badań. Zob. też J. Piłat, *op. cit.*, s. 154.

i zabójstw funkcjonariuszy MO czy posługiwania się fałszywymi dokumentami[36]. W obrębie działów karty uporządkowane są alfabetycznie, według nazwisk osób, których dotyczą materiały archiwalne, co jest ułatwieniem w przypadku kwerend archiwalnych na podstawie danych osobowych.

Wśród kart zagadnieniowych z b. WUSW w Lublinie znajduje się również nierozpoznana w pełni, a co za tym idzie sporadycznie wykorzystywana, niewielka grupa kart bez oznaczeń działów, opatrzonych tylko opisem zawartości, np. „Anonimy, ulotki, napisy"; „Zabójstwa"; „Nadużycia gospodarcze"; „Napady rabunkowe".

Jak już wspomniano, dla dzisiejszych użytkowników omawiane kartoteki zyskują nowe znaczenie, dając szansę na choćby fragmentaryczne odtworzenie informacji, które zostały utracone przez zniszczenia materiałów organów bezpieczeństwa PRL. Przykładem takiego zastosowania jest kartoteka kryptonimowa z WUSW w Lublinie. Karty zawierają chronologiczne informacje dotyczące rejestracji i okresu prowadzenia sprawy, ale przede wszystkim znacznie szerszy opis odnoszący się do jej przedmiotu niż możemy odnaleźć w zapisie inwentarzowym (np. okoliczności i przyczyny wszczęcia, kogo/czego sprawa dotyczy, podstawa zakończenia). Jest to szczególnie wartościowe, gdyż do dnia dzisiejszego nie zachowały się akta. Karty dotyczą spraw zarchiwizowanych, wskazują więc na sygnaturę archiwalną materiałów operacyjnych, a to z kolei pozwala na zidentyfikowanie m.in. dokumentacji poszukiwanej na podstawie kryptonimu. Częste są zapytania ze strony użytkowników zasobu, którzy w materiałach administracyjnych[37] odnajdują kryptonim rozpracowania prowadzonego wobec jakiejś organizacji/środowiska i poszukują informacji, czy materiały takie zostały złożone do archiwum oraz czy są w zasobie IPN. Dla badaczy i archiwistów jest to przydatna pomoc ewidencyjna w dalszej kwerendzie. Według wstępnej analizy karty odnoszą się do spraw archiwizowanych od ok. lat sześćdziesiątych. Część zapisów dotyczących akt odnalezionych w trakcie skontrum (to akta spraw prowadzonych w większości do końca działania SB, które formalnie zostały złożone do archiwum przez UOP/ABW) opracowano już w UOP/ABW. Niestety, kartoteka przetrwała jedynie w stanie szczątkowym i tylko przypadek decyduje o możliwości wykorzystania jej w realizacji konkretnej kwerendy.

[36] Dział Różne obejmował wiele odrębnych kwestii. Karty oprócz oznaczenia numeru działu posiadały dodatkowo wyróżnik literowy, stąd w obrębie jednego działu występuje wiele niepowiązanych ze sobą zagadnień. Zob. M. Komaniecka, *Organizacja i funkcjonowanie kartotek*... [w:] *Wokół teczek bezpieki*..., s. 253. Autorka wymienia nowe działy w kartotece zagadnieniowej, określone w Wytycznych do prowadzenia kartoteki zagadnieniowej z 21 VII 1983 r. (część działów dotyczyła nowych zagadnień, wprowadzonych w miejsce nieaktualnych, z jednoczesnym wykorzystaniem numeru wycofanego działu/zagadnienia): „III. Nielegalne organizacje po wprowadzeniu stanu wojennego; X. Zdrada tajemnicy państwowej i służbowej; XI. Działalność b[yłej] «Solidarności»; XIII. Nielegalne organizacje opozycyjne […]; XIV. Różne – działy nowo utworzone: A. Penetracja obiektów wojskowych i in[nych] obiektów; B. Tajne przeszukania u obywateli polskich; C. Polscy specjaliści wyjeżdżający służbowo do krajów kapitalistycznych; D. Narkomani i hippisi; E. Obywatele polscy deportowani do kraju; F. Uprowadzenia i usiłowania uprowadzenia samolotów; G. Znieważenia i pobicia funkcjonariuszy MO i żołnierzy WP; H. Przerzut ludzi za granicę; I. Penetracje obiektów samochodami przez dyplomatów krajów kapitalistycznych; J. Posługiwanie się fałszywymi dokumentami; K. Nielegalne przekroczenie granicy przez cudzoziemców; L. Duszpasterstwo akademickie". Zob. P. Drzymała, *Zarys struktury ewidencji ogólnoinformacyjnej*... [w:] *Z archiwum Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu*..., s. 96.

[37] Sprawozdania, plany pracy, protokoły narad, dokumentacja z kontroli itp.

W odniesieniu do materiałów ewidencyjnych b. WUSW w Lublinie oraz WUSW w Zamościu należy też wspomnieć o kilkudziesięciu kartach rejestracyjnych postępowań przygotowawczych i osób podejrzanych, które – z racji rozmiarów – trudno nazwać kartoteką (0,32 mb.). Są to karty na drukach EO-13-S/a oraz EO-13-S/b, dotyczące kilkunastu postępowań z lat osiemdziesiątych. Z uwagi na okres, do którego się odnoszą, oraz zakres informacji na kartach (obszerny opis sprawy, dane osób objętych postępowaniem, kwalifikacją prawną czynów), okazały się one pomocne przy realizacji kwerend tematycznych i osobowych.

Ciekawa i pomocna w bieżącej pracy archiwistów z lubelskiego IPN jest natomiast nietypowa kartoteka pomocnicza z b. WUSW w Białej Podlaskiej. Tworzą ją karty ewidencyjne ułożone według dawnych sygnatur archiwalnych – z uwzględnieniem roku złożenia sprawy do archiwum. W porównaniu ze zbiorami kartotecznymi z innych województw, które przekazano do lubelskiego OBUiAD, jest to nabytek wyjątkowy. Nie można go zakwalifikować do żadnego rodzaju kartotek, których prowadzenie było wymagane. Po analizie kart można stwierdzić, że składają się na niego karty ewidencji operacyjnej wytworzone w trakcie prowadzenia sprawy (karty: EO-4, EO-4/A, EO-4/B, EO-4/C, EO-4/M, E-16). Najprawdopodobniej są to zatem karty wycofane z tejże ewidencji z chwilą zakończenia sprawy i złożenia akt do archiwum. Stąd też kartoteka ta jest niezwykle cenna w przypadkach poszukiwań dotyczących osób, których akta zniszczono. Wykorzystuje się ją m.in. w postępowaniach lustracyjnych lub przy kwerendach zmierzających do ustalenia personaliów osobowych źródeł informacji SB (zarówno do celów naukowo-badawczych, jak i dla wnioskodawców, których dotyczą donosy opatrzone tylko pseudonimem OZI). Wówczas – np. dzięki danym wpisanym na kartach rejestracyjnych, do jakiej sprawy (tutaj: kryptonim) i zagadnienia/środowiska rejestrowany był współpracownik organów bezpieczeństwa – możliwe jest ustalenie dalszych dokumentów lub jednoznaczna identyfikacja osoby poszukiwanej na podstawie pseudonimu. Zapisy kartoteczne dotyczą wszystkich grup sygnaturowych, tj. I, II, III, IV. Jednakże szczególne znaczenie mają karty odnoszące się do sygnatury I, gdyż uzupełniają braki w środkach ewidencyjnych w sytuacji, gdy nie zachował się oryginalny inwentarz akt sygnatury I z WUSW w Białej Podlaskiej, a jedynie sporządzony w UOP spis akt zachowanych w formie papierowej (bez uwzględnienia mikrofilmów z akt sygnatury I, które nie mają odpowiednika aktowego). Niestety, kartoteka również nie jest kompletna. W celu zwiększenia głębi informacyjnej i poszerzenia możliwości wyszukiwawczych, pracownicy OBUiAD w Lublinie opracowali elektroniczną bazę danych w oparciu o treść poszczególnych kart[38].

Poza zapisami w kartotece ogólnoinformacyjnej oraz powyższą kartoteką w odniesieniu do ewidencji operacyjnej WUSW w Białej Podlaskiej zachowało się dodatkowo tylko ok. 0,3 mb. kart dotyczących zastrzeżeń i zabezpieczeń wyjazdów oraz łącznie kilkanaście kart z trzech działów kartoteki zagadnieniowej: XIII. Kler świecki i zakonny (dział wycofany w 1983 r.), XIV. Świadkowie Jehowy (dział zastąpiony w 1983 r. działem Różne), XXIII. Aparat państwowy do 1939 r. Tych kilkanaście kart ukazuje płaszczyzny

[38] Taka forma kartoteki może być odosobnionym sposobem przechowywania tej dokumentacji. W materiałach byłego WUSW w Siedlcach odnajdujemy podobne karty z okresu prowadzenia spraw (w tym karty rejestracyjne), włączone do teczek akt przekazanych do archiwum.

zainteresowań z kilkudziesięciu lat pracy resortu bezpieczeństwa. Część kart została przekazana z innych województw (z uwagi na miejsce zamieszkania osoby, której dotyczył zapis, lub w związku ze zmianami administracyjnymi). Znajdują się na nich także poprzednie sygnatury archiwalne. Mimo odległych chronologicznie wydarzeń opisanych na części kart, widnieją na nich pieczątki z aktualizacjami informacji (np. adres), nanoszone aż do początku lat osiemdziesiątych. Kolejne ok. 0,4 mb. to wymagające uporządkowania karty z różnych działów i okresów, opracowane na drukach kart tematycznych lub zagadnieniowych: V. Szkodnictwo gospodarcze; VIII. Bandy terrorystyczno-rabunkowe (dot. lat czterdziestych i pięćdziesiątych, a więc przekazane z terenu innych województw); XI. Lato ’80; XII. Wroga propaganda; XXIXA. Wydarzenia marcowe i XXIXG. Wydarzenia czerwcowe 1976 r. Dwa ostatnie działy wprowadzono w 1983 r. W zasobie lubelskiego IPN są to nieliczne, bezpośrednie kartoteczne wskazania na osoby i sprawy związane z tymi wydarzeniami.

Kartoteki zagadnieniowo-tematyczne zachowały się najliczniej dla materiałów wytworzonych i zgromadzonych w wojewódzkich urzędach spraw wewnętrznych w Zamościu i Siedlcach. Wykorzystuje się je jako uzupełnienie, a w niektórych przypadkach podstawę do przeprowadzania kwerend archiwalnych. Bliższy ogląd tych kartotek pozwala przy tym na porównanie sposobu prowadzenia analogicznej dokumentacji w obu województwach. Równocześnie ukazuje skalę strat w wyniku bezprawnego niszczenia dokumentacji.

Wśród zachowanych kartotek pomocniczych z WUSW w Zamościu wymienić należy przede wszystkim kartoteki (skorowidze) tematyczne opracowywane na podstawie teczek personalnych wyeliminowanych osobowych źródeł informacji oraz akt operacyjnych w oparciu o § 37 Zarządzenia nr 049/85 z dnia 8 lipca 1985 r. ministra spraw wewnętrznych w sprawie organizacji i zasad postępowania z materiałami archiwalnymi w resorcie spraw wewnętrznych. Są one wykorzystywane przez pracowników Instytutu zwłaszcza do identyfikacji osób współpracujących z organami bezpieczeństwa. Jednakże z racji niekompletności kartoteki tylko w niektórych przypadkach udaje się uzyskać oczekiwany rezultat. Przydatne są tu zwłaszcza skorowidze/kartoteki: pseudonimowa, adresowa (według miejsca zamieszkania oraz pracy), „zagadnieniowa” (tutaj wydzielono m.in.: inne wyznania, konflikty społeczne, międzynarodowy ruch osobowy, mniejszości narodowe, nielegalne budownictwo sakralne, ochrona granicy, ochrona NSZZ „Solidarność”, służba zdrowia, środowisko inteligenckie, środowisko młodzieżowe, transport/łączność, uciekinierzy do krajów kapitalistycznych i ich rodziny). Na odwrocie kart z tej grupy w WUSW w Zamościu umieszczano dane personalne osoby, której dotyczył zapis. To zapewne drobne wówczas udogodnienie (niezgodne z obowiązującymi zasadami) dziś okazuje się bardzo pomocne nie tylko dla prowadzonych kwerend, lecz także przy próbach odtworzenia danych ewidencyjnych. Dzięki tym informacjom udało się bowiem ustalić imiona i nazwiska, które usunięto (wydrapano żyletką) z wpisów w inwentarzu sygnatury I WUSW w Zamościu. W Siedlcach – zgodnie z przepisami – karty ze skorowidza tematycznego nie zawierają żadnych personaliów, a tylko informacje o pseudonimie/kryptonimie, numerze rejestracyjnym, jednostce rejestrującej i sygnaturze archiwum.

Ponadto zachowała się także niewielka liczba kart tematycznych, uporządkowanych według miejsca pracy (tutaj wyodrębniono duchowieństwo), znajomości języków ob-

cych, zawodów, powodów eliminacji (dotyczą agentury, np. brak predyspozycji, brak możliwości, dekonspiracja, odmowa podpisania zobowiązania, popełnienie przestępstwa, porzucenie stanu duchownego, podjęcie pracy w MO, podeszły wiek, zgon, zmiana miejsca pracy/zamieszkania), a także kartoteka kryptonimowa. W załączeniu przedstawiono wzory druków stosowanych w powyższej kartotece (skorowidzu)[39]. Karty te wymieniane są w przytaczanych wcześniej wytycznych Biura „C" z 1972 r.[40] w odniesieniu do obowiązku opracowania ich dla zarejestrowanych osób i spraw, a przykładowe druki bywają też dołączane do notatek ze szkoleń.

Na uwagę zasługują także zachowane w różnym stopniu działy z kartoteki przekazanej jako kartoteka zagadnieniowa WUSW w Zamościu, z bardzo zróżnicowaną liczbą kart dotyczących poszczególnych zagadnień: I. Szpiegostwo; II. Nielegalne organizacje działające po wyzwoleniu; III. Nielegalne organizacje ujawnione po wprowadzeniu stanu wojennego (w miejscu działów IV–V pusta zakładka z numerem działu); VI. Zdrada ojczyzny (wyszczególniono w obrębie działu: Odmowa powrotu do kraju, Nielegalne przekroczenie granicy, Usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy – karty dotyczą lat osiemdziesiątych); VII. Kontakty osób zbiegłych; IX. Nielegalne posiadanie broni; X. Naruszenie tajemnicy państwowej i służbowej; XI. Lato '80/Kompleksowa działalność „Solidarności" (na niektórych kartach wpisano też ołówkiem numer roboczy tego działu – XXXI); XII. Wroga propaganda (tutaj m.in.: strajki, wrogie napisy, kontakty z członkami „Solidarności", kolportaż); XIII. Nielegalne organizacje opozycyjne; XIV. Różne (w ramach działu część kart oznaczona dodatkowo wyróżnikami literowymi: „G" – Znieważenie pomnika poświęconego pomordowanym funkcjonariuszom; „K" – Posługiwanie się fałszywymi dokumentami; „M" – Mniejszość narodowa ukraińska; „N" – Naruszenie miru domowego; „O" – Handel obcą walutą; „R" – Łapownictwo); XVI. Cudzoziemcy; XVII. Podejrzane kontakty z zagranicą; XXXI. Konflikty społeczne; XXXIII. Przedłużenie pobytu za granicą; XXXIV. Emigracja[41]. Z uwagi na zniszczenia dokonane w aktach, w bieżącej pracy Instytutu znajdują zastosowanie

[39] Czyste formularze druków zachowały się w znacznej liczbie w MSW w Warszawie, a po przekazaniu ich do IPN kierownictwo BUiAD rozesłało je do oddziałów i delegatur. Zostały one wykorzystane jako załączona egzemplifikacja druków kartotecznych. Warto przy tym wspomnieć, że są to w pewien sposób druki wzorcowe, gdyż w kartotekach, jakimi dysponuje lubelski OBUiAD, poszczególne rodzaje kart tylko w niewielkim stopniu występują w odmiennych wersjach kolorystycznych, a zdarzało się, że wykorzystywano wzór innego druku, przekreślano nazwę i wypisywano informację, wstawiając kartę do odpowiedniej kartoteki. Mogło to wynikać np. z braku odpowiednich druków. Czasem też występujące w Oddziale IPN w Lublinie druki nie były wykonane na papierze o „wzorcowych" kolorach. Nie odnaleziono też kart dotyczących spraw w toku. Tak więc w przypadku zachowanych kartotek SB w OBUiAD nie widać wyraźnie zalecanego przez ówczesne kierownictwo pionu „C" stosowania określonych kolorów kart dla poszczególnych symboli druków kartotecznych lub zależnie od charakteru opisywanej sprawy. Zob. P. Drzymała, *Charakterystyka kartoteki zagadnieniowej…*, s. 12–13. W niniejszym artykule stosowane są obie nazwy (kartoteka i skorowidz), gdyż w materiałach resortowych, w tym w aktach normatywnych, często są one ujmowane właśnie w ten sposób lub używane zamiennie dla różnych kartotek pomocniczych. Niestety, takie ujęcie w materiałach źródłowych skutkuje obecnie wspomnianymi już problemami w prawidłowej ocenie i opisie dokumentacji.

[40] AIPN Lu, 0427/225, cz. 19.

[41] Nie zawsze widniejąca tu numeracja działów odpowiadała w pełni wytycznym z 1983 r. Zob. P. Drzymała, *Charakterystyka kartoteki zagadnieniowej…*; *idem*, *Zarys struktury ewidencji ogólnoinformacyjnej…* [w:] *Z archiwum Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu…*; M. Komaniecka, *Organizacja i funkcjonowanie kartotek…* [w:] *Wokół teczek bezpieki…*

zwłaszcza działy dotyczące spraw z lat osiemdziesiątych. Zachowała się też znaczna liczba kart zagadnieniowych z b. województwa lubelskiego, ułożonych odrębnie w ciąg tematycznych działów. Prawdopodobnie trafiły one do utworzonego w 1975 r. województwa zamojskiego, w ramach rozdzielania dokumentacji po wprowadzeniu nowego podziału administracyjnego. Na części takich kart przy adresie osoby dopisywano: „woj. Zamość". Znalazły się tutaj działy: VIII. Bandy terrorystyczno-rabunkowe; X. Prawica w ruchu ludowym; XVIII. Reakcyjne organizacje z okresu okupacji działające po wyzwoleniu; XX. Współpraca z hitlerowskim okupantem; XXI. Organizacje hitlerowskie w czasie okupacji (tylko 2 karty). Kolejny ciąg tworzą działy[42] (lub ich pozostałość) z nieliczną reprezentacją kart: XIII. Kler wrogo występujący; XIV. Świadkowie Jehowy; XV. Świecki aktyw organizacji kościelnych; XIX. Oficerowie formacji polskich rządu londyńskiego; XXIII. Aparat państwowy do 1939 r.; XXIV. Sanacyjny aparat wymiaru sprawiedliwości; XXV. Aktyw reakcyjnych partii do 1939 r.; XXVI. Obszarnicy; XXIX. Emigracja (z wewnętrznym podziałem na kraje). Karty te mają też dodatkową wartość jako przykład zagadnień i spraw z początkowego okresu funkcjonowania aparatu bezpieczeństwa – także w kontekście uznawania przez kolejne dziesięciolecia określonych grup społecznych i działań za wrogie wobec systemu. „Okres działalności", którego dotyczą opisane na kartach sprawy, sięga bowiem aż do lat osiemdziesiątych. Trzeba przy tym dodać, że na przykład w zespole archiwalnym WUSW w Lublinie nie zachowały się tego rodzaju karty.

W kartotekach pomocniczych b. WUSW w Zamościu występują więc karty opatrzone sygnaturami archiwalnymi akt z KW MO w Lublinie, tworzone od 1975 r. i dotyczące wydarzeń z ówczesnego województwa zamojskiego, oraz karty odnoszące się do znacznie wcześniejszego okresu. Sporadycznie pojawiają się egzemplarze kart powstałych także w innych województwach i przesłanych zapewne w związku z miejscem zamieszkania figuranta. Niemal we wszystkich ww. działach (oprócz działu: Emigracja) karty odwołują się do materiałów archiwalnych i wskazują ich sygnaturę. W ramach działów uporządkowane są one alfabetycznie, według nazwisk osób wymienianych na kartach. W odniesieniu do spraw z lat czterdziestych i pięćdziesiątych informacje tematyczne zawarte w kartotekach zagadnieniowych są uzupełnieniem danych, których brakuje w inwentarzach archiwalnych, gdzie w początkowym okresie z reguły nie wpisywano, co jest przedmiotem sprawy.

Prowadzenie wszystkich działów kartoteki zagadnieniowej nie było obligatoryjne. Ponadto w różnych okresach ulegał zmianie obszar zainteresowań Służby Bezpieczeństwa. Zgodnie z ministerialnymi zaleceniami dokonywano więc selekcji i aktualizacji działów oraz kart. W latach osiemdziesiątych aktualny zestaw zagadnień i działów oraz kwestie przeznaczone do wycofania (tj. do wybrakowania lub złożenia w archiwum) wprowadzały Wytyczne do prowadzenia kartoteki zagadnieniowej z dnia 21 lipca 1983 r. Działy uznane za nieprzydatne zastąpiono nowymi, wykorzystując przy tym „zwolnione" numery[43]. Jednakże w kartotece zagadnieniowej WUSW w Zamościu w niektórych przypadkach zachowane są działy, które formalnie powinny zostać usunięte (np. XIX,

[42] Obecny układ kartotek zagadnieniowych pozostał niezmieniony w stosunku do ułożenia, w jakim zostały przekazane przez UOP/ABW.

[43] Zob. P. Drzymała, *Charakterystyka kartoteki zagadnieniowej…*; M. Komaniecka, *Organizacja i funkcjonowanie kartotek…* [w:] *Wokół teczek bezpieki…*

XXIII, XXIV, XXV, czyli działy odnoszące się w większości do spraw prowadzonych jeszcze w KW MO w Lublinie), a czasem nawet występują zarówno działy wycofane, jak i wprowadzone w 1983 r., np. wycofany dział X. Prawica w ruchu ludowym oraz zastępujący go dział X. Naruszenie tajemnicy państwowej i służbowej; dwa różne działy z numerem XIII: Kler wrogo występujący oraz Nielegalne organizacje opozycyjne.

Odrębną natomiast całość wśród kartotek pomocniczych b. WUSW w Zamościu tworzą karty, które mogą pochodzić z kartoteki tematycznej, choć dotychczas nie ustalono materiałów źródłowych, które pozwoliłyby jednoznacznie je zidentyfikować i opisać[44]. Karty opracowano na drukach kart tematycznych. Zawierają one zapisy sporządzane od drugiej połowy lat siedemdziesiątych i odnoszące się do spraw z tego okresu[45]. Występują tutaj tylko dwa działy, których numer opatrzono dodatkowo cyfrą arabską. Dział II[46] to łącznie tylko kilka kart: II/1. Przestępcy i zbrodniarze hitlerowscy; II/2. Współpraca z okupantem hitlerowskim. Obszerny i wartościowy jest dział III: III/8. Wroga propaganda; III/10. Podejrzane kontakty (USA, Francja, cudzoziemcy); III/13. Strajki, ekstremalne grupy NSZZ „Solidarność", Lato '80…; III/14. Szkodnictwo gospodarcze, przestępstwa gospodarcze, nastroje niezadowolenia w zakładach pracy…; III/15. Przestępstwa graniczne; III/20. Obiekty, służba w jednostkach specjalnych, ochrona geodezyjno-kartograficzna…; III/27. Kler świecki, kler zakonny, nielegalne budownictwo sakralne…; III/28. Inne wyznania i związki wyznaniowe; III/29. Centralne dożynki (dot. 1980 r., jedna karta). Karty dotyczą akt z grup sygnaturowych: II, III i IV, natomiast wewnątrz działów ułożono je rosnąco – według kolejnych sygnatur. Nawet jeśli mamy tutaj do czynienia z pewnym indywidualnym podejściem do przepisów w formie i strukturze omawianej kartoteki, nie umniejsza to jej wartości informacyjnej, gdyż poważna część akt, których dotyczą zapisy, została zniszczona. Struktura tej kartoteki może sugerować, że jej podstawową funkcją było odniesienie do materiałów odnoszących się do danego zagadnienia, a nie informacje osobowe, jak to zapewne miało miejsce w przypadku typowych kartotek zagadnieniowych (z wewnętrznym uporządkowaniem alfabetycznym według osób) oraz skorowidzów tematycznych.

Trudno ocenić stan zachowania powyższych kartotek z b. województwa zamojskiego. Pojedyncze przekładki z numerami działów, przy których brakuje kart, czy określone działy z nielicznymi kartami mogą świadczyć o ich niekompletności, gdyż „zabarwienie sprawy" wpisane do zapisów inwentarzowych, a czasem także zasób aktowy i przedmiot spraw, wskazują na prowadzenie niereprezentowanego w kartotece zagadnienia.

W porównaniu z opisanymi tu kartotekami zagadnieniowo-tematycznymi z dawnych województw: bialskopodlaskiego, lubelskiego i zamojskiego, kartoteki pomocnicze WUSW w Siedlcach mają szczególne znaczenie. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest przede wszystkim brak kartoteki ogólnoinformacyjnej z tego województwa. W jej odpowiedniku w Biurze „C" MSW istnieją wprawdzie zapisy dotyczące spraw prowadzonych

[44] Przy przekazywaniu akt do IPN, z uwagi na problemy w rozpoznaniu dokumentacji, w protokołach zdawczo-odbiorczych UOP/ABW kartoteki zwykle opisywano jako „kartoteki zagadnieniowe", a często ogólnie jako „kartoteki pomocnicze". Zob. P. Drzymała, *Zarys struktury ewidencji ogólnoinformacyjnej…* [w:] *Z archiwum Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu…*

[45] Karty tematyczne (EO-130) mają odpowiednią rubrykę na wpisanie daty opracowania.

[46] Brak działu z numerem I.

przez jednostki SB z województwa siedleckiego, jednakże są to sytuacje wyjątkowe. Dotychczas nie udało się ustalić, jaki był los tej kartoteki. Do lubelskiego oddziału IPN siedleckie kartoteki trafiły w 2007 r. razem z materiałami archiwalnymi. Z powodu utrudnień wynikających z przepisów dotyczących ochrony informacji niejawnych dotychczas nie było możliwe przekazanie do Lublina z BUiAD w Warszawie pozostałych pomocy ewidencyjnych, tj. dzienników rejestracyjnych i inwentarzy archiwalnych (oprócz kopii dziennika ewidencji mikrofilmów działu II oraz kopii inwentarza akt sygnatury IV). W tej sytuacji niezbędne było jak najszybsze zindeksowanie i opracowanie w formie elektronicznej kart ewidencyjnych z kartotek zagadnieniowych i tematycznych WUSW w Siedlcach. Dzięki elektronicznemu zindeksowaniu kart poszerzyły się znacznie możliwości wyszukiwawcze (np. niemożliwe było wcześniej ustalenie w kartotece adresowej zapisów dotyczących danej osoby tylko na podstawie jej personaliów, a czasem także w poszczególnych działach tematycznych). Każdorazowo przy realizacji zapytań dotyczących osób z tego terenu przeprowadzane są sprawdzenia w elektronicznej bazie i wykonywane kopie odnalezionych kart. Występują tu zarówno zapisy odnoszące się do lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych, jak również do wcześniejszego okresu. Można tu odnaleźć chociażby sygnatury z b. województwa warszawskiego (wytwórcy kart), uzupełnione późniejszymi zapisami (z województwa siedleckiego). Dotyczy to działów z kartoteki zagadnieniowej (zwłaszcza działu XVIII. Reakcyjne organizacje z okresu okupacji działające po wyzwoleniu), jak i skorowidza tematycznego (np. kartoteka pseudonimowa).

Stworzenie bazy danych na podstawie kartotek pomocniczych z WUSW w Siedlcach umożliwiło także całościowe spojrzenie na rozproszone i przypadkowo ułożone karty. Okazało się wówczas, że znajdują się tutaj przemieszane ze sobą działy o numerach i nazwach „zabarwień" przynależnych kartotece zagadnieniowej (karty zagadnieniowe) oraz działy o częściowo zbieżnych nazwach, jednakże bez określonego przyporządkowania (brak numerów działów na kartach) i opracowane na kartach tematycznych EO-130[47]. Wszystkie wspomniane karty odnoszą się do materiałów archiwalnych (w tym także akt spraw sprzed utworzenia województwa siedleckiego), a większość z nich – jak wskazują daty na kartach tematycznych – opracowano w latach osiemdziesiątych. Spośród działów, które można wprost przypisać do kartoteki zagadnieniowej, widnieją: I. Szpiegostwo; II. Nielegalne organizacje działające po wyzwoleniu; III. Nielegalne organizacje ujawnione po wprowadzeniu stanu wojennego (13 XII 1981 r.); IV–V. Szkodnictwo i przestępstwa gospodarcze; VI.A. Nielegalne przekroczenie granicy; VI.B. Usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy; VI.C. Powroty do kraju; VII. Kontakty osób zbiegłych za granicę (w tym również rodzinne); X. Zdrada tajemnicy państwowej i służbowej; XI. „Solidarność"; XII. Wroga propaganda; XIII. Nielegalne organizacje opozycyjne, dodatkowo wydzielono: Internowani i zwolnieni z internowania („Jodła"); XIV.A. Penetracja obiektów wojskowych i innych; XIV.Ł. Duszpasterstwo akademickie; XVI. Cudzoziemcy; XVII. Podejrzane kontakty z zagranicą; XVIII. Reakcyjne organizacje z okresu okupacji działające po wyzwoleniu; XXIX. Wydarzenia marcowe 1968 r. Dzia-

[47] Nie opisano tutaj grupy kart przekazanych razem z kartotekami pomocniczymi WUSW w Siedlcach, którymi powiadamiano o zniszczeniu materiałów operacyjnych dotyczących bieżących rejestracji (głównie karty Mkr-3). Kartom nadano układ według jednostek operacyjnych (brak na dokumentach personaliów osób, których dotyczyły rejestracje).

ły i ich zawartość świadczą o dokonywanej aktualizacji zagadnień, czego dowodzi np. dodany w latach siedemdziesiątych dział XXIX[48] oraz działy XI, XII, XIV wprowadzone w miejsce działów wycofanych w 1983 r.

Karty tematyczne z WUSW w Siedlcach uporządkowano według części (działów): Dywersja i sabotaż, Anonimy, Działalność duszpasterstwa akademickiego, Działalność na rzecz kleru, Działalność sekty świadków Jehowy, Działalność Stowarzyszenia Pax, Kontakty z zagranicą, Marnotrawstwo i niegospodarność, Międzynarodowy ruch osobowy, Naruszanie tajemnicy państwowej, Nastroje niezadowolenia, Nielegalne grupy antysocjalistyczne, Nieprawidłowości w funkcjonowaniu gospodarki narodowej, Odmowa powrotu do kraju, Przerwa w pracy, Szkodliwe akty polityczne, Wroga działalność kleru, Wroga propaganda pisana, Wroga propaganda ustna, Wrogi stosunek do PRL, Zakłócenia w obrocie towarowym, Zainteresowanie wywiadowcze. W ramach poszczególnych części karty ułożono alfabetycznie.

Problemy merytoryczne w nazwaniu i opisaniu powyższych kartotek wciąż pozostają do rozstrzygnięcia. Zasób kartoteczny po siedleckiej bezpiece jest jednak użytkowany w bieżącej pracy archiwistów OBUiAD w Lublinie i pozwala dokonywać ustaleń w wielu sprawach. Szczególnie często wykorzystywane są karty dotyczące lat osiemdziesiątych, a wśród nich: XI. „Solidarność" i internowani, zwolnieni z internowania („Jodła"); Wroga propaganda pisana; Wroga propaganda ustna; Wrogi stosunek do PRL; Nastroje niezadowolenia; Nielegalne grupy antysocjalistyczne. Objętość niektórych działów/części pozwala domniemywać, że nie są one kompletne. Proporcje liczby kart w poszczególnych zakładkach są różne i w przypadku zagadnień powiązanych ze sobą mogą wskazywać na niekompletność kartoteki, np. działy: VI.A. Nielegalne przekroczenie granicy i VI.B. Usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy – obejmują kilkaset kart, natomiast dział Odmowa powrotu do kraju – to tylko dwie karty. Intensywnie rozpracowywane (i ścigane) zjawiska także mają wręcz symboliczną liczbę zapisów: Przerwy w pracy – sześć kart, Wroga działalność kleru – dwie karty. Z całą pewnością brak tu również odniesień do materiałów zniszczonych w 1989/1990 r., które trafiły do likwidacji prosto z szaf funkcjonariuszy prowadzących sprawy. Takie same braki uwidaczniają się w grupie kartotek (skorowidzów) tematycznych – w tym w kartotekach: pseudonimowej i kryptonimowej, mimo że liczą one łącznie ponad 2500 kart.

Oprócz kartotek pseudonimowej i kryptonimowej w grupie kartotek (skorowidzów) tematycznych, opracowanych podobnie na podstawie materiałów archiwalnych do analogicznej kartoteki z WUSW w Zamościu, znajdują się: kartoteka adresowa według miejsca zamieszkania, kartoteka według miejsca pracy, kartoteka według zawodu, kartoteka według znajomości języka.

Najczęściej z kartotek pomocniczych siedleckiego WUSW wykorzystywana jest przez archiwistów kartoteka pseudonimowa – mimo stwierdzonej jej niekompletności. Jest ona niezbędna przy ustaleniach danych personalnych osobowych źródeł informacji. Wyniki kwerend przeprowadzanych w tym zakresie przez lubelski OBUiAD są jednak niepełne. Składa się na to kilka przyczyn: niekompletność kartoteki, brak na kartach pseudonimowych personaliów osób, których dotyczyły akta, oraz fakt, że kartoteka obejmuje tylko informacje o materiałach złożonych w archiwum. Jednocześnie nie wszystkie akta

[48] M. Komaniecka, *Organizacja i funkcjonowanie kartotek…* [w:] *Wokół teczek bezpieki…*

zarchiwizowane pod sygnaturą I są tu wpisane. Wydaje się, że brakuje np. archiwizacji dokumentów Wydziału IV, zajmującego się m.in. Kościołem rzymskokatolickim. Dlatego niezależnie od wyników ustaleń poczynionych w oparciu o tę kartotekę konieczne jest przeprowadzanie dodatkowych poszukiwań w dziennikach rejestracyjnych i inwentarzach archiwalnych akt sygnatury I, które znajdują się w IPN w Warszawie.

Jak już zaznaczono, zachowane kartoteki pomocnicze niemal w stu procentach odnoszą się do materiałów archiwalnych o charakterze operacyjnym lub śledczym[49], których sygnatury wpisane są na karcie. Brak odniesienia do sygnatury stwierdzono tylko na kartach odnotowujących zastrzeżenia lub zabezpieczenie wyjazdów z kraju oraz na kartach dotyczących ucieczek, odmowy powrotu do PRL i emigracji, gdzie zapis opracowywany był w oparciu o informacje paszportowe, a nie z racji istniejących uprzednio przyczyn operacyjnych[50]. Trzeba też w tym miejscu wyraźnie stwierdzić, że wymienione powyżej kartoteki zagadnieniowo-tematyczne zachowały się w większości jedynie w stanie szczątkowym. Często występują w nich tylko niektóre działy z ich przypuszczalnego stanu sprzed 1990 r. Co gorsza, czasem zachowany dział obejmuje zaledwie jedną lub dwie karty, a w skrajnych przypadkach mamy do czynienia wyłącznie z przekładką z wpisaną na niej nazwą działu. Należy przypuszczać, że są to przede wszystkim skutki masowego niszczenia dokumentacji w latach 1989–1990. Szczególnym przykładem jest WUSW w Chełmie, z którego nie zachowała się ani jedna karta z jakichkolwiek kartotek tworzących prowadzoną tam ewidencję operacyjną (oprócz zapisów w kartotece ogólnoinformacyjnej). Trudno w tym przypadku jednoznacznie wyrokować, że wyłączną przyczyną tej niekompletności było planowe usuwanie śladów działalności SB na przełomie lat 1989 i 1990. Mogły tu zaistnieć dodatkowo inne czynniki, a wśród nich przeprowadzana aktualizacja kartotek lub prace nad informatyzacją[51]. Za masowym niszczeniem (zwłaszcza w odniesieniu do dokumentacji z lat osiemdziesiątych) przemawia jednak fakt bardzo znacznego zróżnicowania stanu zachowania i zakresu zasobów kartotecznych z poszczególnych wojewódzkich urzędów spraw wewnętrznych, których materiały znajdują się obecnie w archiwum Oddziału IPN w Lublinie. Znamienny jest również całkowity brak kart tematycznych dotyczących tzw. zainteresowań czynnych, a przecież prowadzono sprawy do ostatniego dnia funkcjonowania SB[52]. Trzeba tu podkreślić, że opracowanie odpowiednich kart zagadnieniowo-tematycznych z chwilą zarejestrowania osoby lub sprawy było obligatoryjne[53].

[49] W tekście odróżniono dokumentację *stricte* operacyjną od akt postępowań przygotowawczych dla uściślenia informacji. W przepisach dotyczących zasad postępowania z materiałami archiwalnymi w resorcie spraw wewnętrznych zarówno akta postępowań przygotowawczych, czyli tzw. akta śledcze, jak i materiały dotyczące różnych form współpracy, rozpracowań i spraw operacyjnych ujmowano wspólnie jako „materiały operacyjne". Zob. § 35 Zarządzenia nr 049/85.

[50] Chodzi o rejestrację operacyjną oraz wynikającą z niej sygnaturę akt operacyjnych odnoszących się do danej osoby w związku z okolicznością opisaną na karcie, a nie numer akt paszportowych, który zwykle wpisywano.

[51] Zob. np. W. Fedorowicz, *op. cit.*; P. Drzymała, *Charakterystyka kartoteki zagadnieniowej...*

[52] Świadczą o tym choćby protokoły brakowania dokumentacji bieżących spraw operacyjnych z 1990 r., które niszczono bez składania akt do archiwum.

[53] Np. w § 23 Wytycznych Biura „C" z dnia 18 XI 1972 r. w sprawie prowadzenia rejestracji, ewidencji i opracowań analitycznych oraz sprawdzania i udzielania informacji w odniesieniu do osób zarejestrowanych w różnych formach współpracy wymagano: „Po dokonaniu rejestracji w dzienniku wzór EO-13/72 Biuro (wydział) „C" […] wypełnia w związku z tym do odpowiednich kartotek następujące

Jednocześnie nie odnaleziono dotychczas w odniesieniu do powyższych wojewódzkich urzędów spraw wewnętrznych żadnych informacji o sposobie postępowania z kartami, które wyłączano z kartotek – zarówno w związku ze składaniem akt sprawy do archiwum, jak i np. w wyniku utraty ich aktualności, nieprzydatności czy kompleksowych prac aktualizacyjnych lub zmian obszarów zainteresowań SB, a co za tym idzie zakresu rejestracji[54]. Ponadto jedynie nieliczne ustalone dotychczas protokoły brakowania akt (i to głównie te, które dotyczyły cyklicznych, planowanych akcji przeglądu materiałów archiwalnych) zawierają adnotację o zniszczeniu kart ewidencyjnych wraz z aktami, przy czym najczęściej jest tu mowa tylko o karcie E-14 z KOI[55]. Nie natrafiono natomiast wśród zachowanych protokołów na zapisy (a tym bardziej całe protokoły) odnoszące się bezpośrednio do brakowania wyłącznie kart ewidencyjnych (tzn. niszczenia ich samodzielnie, a nie łącznie z aktami, których zawartość opisywały)[56].

Pomoce ewidencyjne

W zasobie lubelskiego oddziału IPN znajdują się podstawowe pomoce ewidencyjne SB związane bezpośrednio z prowadzeniem ewidencji operacyjnej. Należą do nich w szczególności dzienniki rejestracyjne oraz inwentarze archiwalne akt (zwane też zamiennie dziennikami archiwalnymi).

Dzienniki rejestracyjne, z jakimi się tutaj spotykamy, zostały wprowadzone w 1962 r. (druk EO-13/62)[57] i o niezmienionym wzorze przetrwały aż do końca SB, przy czym od wejścia w życie Zarządzenia nr 079/72 używano w instrukcjach oznaczenia EO-13/72.

---

karty tematyczne: 1) pseudonimową wzór EO-135, 2) wg znajomości języków obcych wzór EO-135, 3) wg zawodu wzór EO-134, 4) wg miejsca pracy wzór EO-134A, 5) adresową wzór EO-131, 6) wg narodowości wzór EO-135.

[54] Interesujący, lecz nadal do końca nieustalony, jest sposób postępowania z kartami wypisywanymi w momencie zarejestrowania osoby/sprawy i umieszczanymi w różnych kartotekach (ogólnoinformacyjnej, statystycznej, tematycznych). Tego, co dzieje się fizycznie z kartami z okresu prowadzenia sprawy z chwilą archiwizacji materiałów, nie precyzują w pełni przepisy ani wytyczne. W dostępnych publikacjach nie natrafiono też na takie jednoznaczne informacje (choćby w odniesieniu do konkretnych województw). Być może niektóre karty były przenoszone z kartotek aktualnych zainteresowań do kartotek archiwalnych. Tak mogło być w przypadku kart tematycznych, do których opracowania wykorzystywano te same wzory druków, jakie spotykamy w kartotekach (skorowidzach) tematycznych z WUSW w Zamościu oraz Siedlcach. Jednakże na dzisiejszym etapie wiedzy i badań to jedynie przypuszczenie. Materiał źródłowy w lubelskim IPN jest bowiem bardzo ograniczony i wybiórczy.

[55] Takie dane odnaleziono w protokołach brakowania z KW MO/WUSW w Lublinie, natomiast nie było możliwe poddanie szczegółowej analizie kilkudziesięciu tysięcy zapisów ze wszystkich województw. Pamiętać też trzeba o tym, że protokoły brakowania również niszczono – zwłaszcza w latach 1989–1990.

[56] O istnieniu takich protokołów w oddziałach IPN w Poznaniu i Białymstoku wspominają np. W. Fedorowicz i P. Drzymała. Zob. W. Fedorowicz, *op. cit.*; P. Drzymała, *Charakterystyka kartoteki zagadnieniowej*...

[57] AIPN Kr, 0179/785, Zarządzenie nr 0110/62 z dnia 18 VI 1962 r. ministra spraw wewnętrznych w sprawie zasad i trybu rejestracji spraw i osób będących w aktualnym zainteresowaniu jednostek Służby Bezpieczeństwa, b.p. Zob. M. Komaniecka, *Dzienniki korespondencyjne, rejestracyjne, archiwalne i koordynacyjne...* [w:] *Wokół teczek bezpieki*...

Druk ten miał następujące rubryki:

Lp. dziennika (Nr rejestracyjny)	Data rejestracji	Nazwa jednostki rejestrującej	Kategoria	Nr sprawy, do której dana osoba jest rejestr[owana]	Pseudonim/kryptonim	Data zdjęcia z ewidencji i przekazania do archiwum lub innej jednostki		Uwagi
						Data	Nr arch[iwalny] lub nazwa jedn[ostki]	
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Jak już wspomniano, numer rejestracyjny nadawano w Biurze (wydziale/sekcji) „C". Liczba porządkowa dziennika rejestracyjnego stanowiła więc jednoznaczną identyfikację dla sprawy przez cały okres jej prowadzenia. W dziennikach rejestracyjnych z byłych województw: lubelskiego, bialskopodlaskiego, chełmskiego, siedleckiego[58] i zamojskiego stosowano numerację ciągłą od dnia pierwszego wpisu aż do momentu zakończenia działania SB.

W czwartej rubryce „Kategoria" wpisywano charakter rejestrowanej osoby/sprawy. Z uwagi na niewielką ilość miejsca oraz możliwość późniejszych zmian w zakresie rejestracji stosowano skróty, np.: tajny współpracownik – TW; kandydat na tajnego współpracownika – kand. na TW; lokal kontaktowy – LK; sprawa operacyjnego sprawdzenia – S.O.S./sos; osoba do sprawy operacyjnego rozpracowania – os. do spr.op.rozp./os. do sor. itp.

W następnej kolumnie dokonywano wpisu, jeśli w sprawie występował więcej niż jeden figurant oraz przy rejestracji osób, które już figurowały w ewidencji. Wówczas wpisywano tu numer sprawy, do której dana osoba była rejestrowana.

Natomiast w rubryce „Pseudonim/kryptonim" oprócz zapisu wynikającego z nazwy rubryki mogły się także znaleźć inicjały zarejestrowanej osoby. Postępowano tak w niektórych województwach np. przy rejestracji kandydatów na tajnych współpracowników lub w odniesieniu do zastrzeżeń wyjazdów. W ostatnim przypadku, w niektórych jed-

[58] Dzienniki rejestracyjne z b. WUSW w Siedlcach są przechowywane – podobnie jak większość inwentarzy archiwalnych z tego województwa – w archiwum IPN w Warszawie, toteż nie będą tutaj szczegółowo omawiane.

nostkach wpisywano w tym miejscu pełne imię i nazwisko. Warto także wspomnieć nietypowy element zapisu w siedleckich dziennikach rejestracyjnych, gdzie umieszczano personalia osób, których dotyczyły rejestracje – niezależnie od ich charakteru.

W poszczególnych rubrykach nanoszone były też wszelkie zmiany dotyczące rejestracji, np. zmiana kategorii, pseudonimu, jednostki prowadzącej. Zwykle przekreślano wówczas wcześniejszą adnotację, dopisywano też (choć nie zawsze) datę zmiany. W niektórych województwach (np. zamojskim) częściej niż gdzie indziej stosowano formę przerejestrowań do kolejnego numeru zamiast dokonywania zmian w zakresie danej rejestracji.

Ostatnimi danymi w dzienniku rejestracyjnym były informacje o terminie złożenia akt do archiwum wraz z sygnaturą archiwalną lub datą protokołu brakowania. W wielu przypadkach dotyczących rejestracji prowadzonych do końca lat osiemdziesiątych zaniechano wpisywania tych danych. Często nie odnajdujemy wtedy także protokołu brakowania materiałów.

Najstarszy w zasobie archiwalnym OBUiAD w Lublinie jest dziennik rejestracyjny z b. województwa lubelskiego. Jego prowadzenie rozpoczęto w sierpniu 1962 r. i dla wielu pierwszych wpisów można stwierdzić rejestrowanie według nowych zasad spraw będących już w toku. Zgłaszały je sukcesywnie wszystkie jednostki. Do końca istnienia KW MO/WUSW w Lublinie zarejestrowano tutaj ponad 38 000 spraw. Pozostałe urzędy, których dokumentacją dysponujemy, zarejestrowały odpowiednio: Biała Podlaska – ponad 7500 spraw, Chełm – prawie 14 000, Zamość – ponad 15 000.

Zniszczenia w kartotekach oraz w zasobie aktowym SB spowodowały, że obecnie należy wypracować nowe metody uzyskiwania potrzebnych informacji. Dlatego też w dziennikach rejestracyjnych przeprowadzane są szerokie kwerendy osobowe i tematyczne. Szczególnie istotne i żmudne w realizacji są próby identyfikacji osób współpracujących z SB. Punktem wyjścia w tego typu pracach są zapisy z dzienników rejestracyjnych, które zostają poddane analizie i selekcji aż do wyłonienia osób najbliższych kryteriom zapytania lub ściśle im odpowiadających. W oparciu o dzienniki rejestracyjne częstokroć identyfikuje się również materiały o kryptonimach wskazywanych przez wnioskodawców, rozpracowania prowadzone przez określone jednostki itp.

Dziennik rejestracyjny był pomocą ewidencyjną, w której odnotowywano cały przebieg rejestracji. Jeżeli prowadzono go rzetelnie, można dzięki zawartym tu danym uzyskać lub zrekonstruować istotne informacje. Jednocześnie wielość adnotacji i dokonywanych zmian doprowadza czasem do nieczytelności zapisu.

Zgodnie z obowiązującymi zasadami akta spraw zakończonych składano w województwie do archiwum wydziału/sekcji „C". Odbywało się to za pośrednictwem jednostki, która zarejestrowała sprawę. Kwestie związane z przekazywaniem akt do archiwum regulowały przytaczane wcześniej zarządzenia (wraz z dołączonymi wykazami akt) ministra spraw wewnętrznych w sprawie postępowania z materiałami archiwalnymi w resorcie. Każdy rodzaj akt ewidencjonowano w inwentarzu archiwalnym prowadzonym dla danego rodzaju akt. Sygnaturę tworzyła kolejna pozycja z inwentarza, łamana przez symbol danego rodzaju akt. Wzory druków inwentarzy, a co za tym idzie zakres wpisywanych tam informacji zmieniały się na przestrzeni lat. W pierwszych inwentarzach sygnatur II i III z początku lat sześćdziesiątych (województwo lubelskie) nie wpisywano problematyki sprawy. Jest to znaczne utrudnienie, przede wszystkim przy prowadzeniu

kwerend tematycznych. Ostatnie chronologicznie wzory druków ksiąg inwentarzowych, stosowane praktycznie we wszystkich ww. województwach, miały następujący układ:

1. Lp.
2. Data wpisu.
3. Nazwa jednostki zdającej akta.
4. Numer rejestracyjny ewidencji spraw.
5. Nazwisko, imię, imię ojca głównego figuranta lub tytuł akt sprawy.
6. Kryptonim lub pseudonim.
7. Ilość tomów.
8. Zabarwienie sprawy.
9. Okres prowadzenia sprawy.
10. Rok brakowania.
11. Adnotacje o ruchu akt sprawy.
12. Uwagi[59].

Większość inwentarzy sygnatur II i III, pochodzących z lat sześćdziesiątych (województwo lubelskie), nie zawierało adnotacji o przedmiocie („zabarwieniu") sprawy. Być może był to m.in. skutek przepisywania znacznej części zapisów z inwentarzy dawnych sygnatur „E" oraz „Śl", w których nie zamieszczano takich informacji. Od połowy lat siedemdziesiątych zauważalne jest ujednolicenie sposobu pracy i dzięki zapisom inwentarzowym można prowadzić np. przekrojowe kwerendy tematyczne, poszukiwać informacji o złożeniu konkretnych akt do archiwum. Możliwe jest też ustalenie danych dotyczących niektórych osób, gdyż dla części akt, które zniszczono, przy wycofaniu karty z kartoteki ogólnoinformacyjnej czyniono zapiski o dotyczących ich osobach. Większość inwentarzy sygnatur II i III nie zawiera pełnych danych osobowych, aczkolwiek funkcjonariusze z niektórych województw nie wzbraniali się przed ich zamieszczaniem. Wszelkie informacje ewidencyjne są o tyle istotne, że według wstępnych szacunków z poszczególnych województw objętych działaniem IPN w Lublinie zachowało się poniżej (czasem znacznie poniżej) połowy akt sygnatury II.

Inwentarze akt sygnatury I pozwalają z kolei uściślić dane dotyczące ewentualnej współpracy (zawierają np. informację o zarchwizowaniu teczki pracy). Ponadto kolejne zapisy dają pełniejszy obraz sprawy. W inwentarzach sygnatury I posiadanych w lubelskim IPN najbardziej widoczna jest różnica w prowadzeniu tej dokumentacji przez komórki pionu „C" w poszczególnych województwach. W Lublinie skrupulatnie wypełniano wszystkie niezbędne rubryki, natomiast zamojski inwentarz nie ma numerów rejestracyjnych, a końcowe zapisy często nie są tożsame z danymi w dzienniku rejestracyjnym, co czasem uniemożliwia jednoznaczną identyfikację osoby i sprawy. Dodatkowo przy grupie końcowych wpisów, wskazujących na archiwizację wyłącznie teczek pracy, nie wprowadzono imion i nazwisk osób, natomiast przy niektórych pozycjach w inwentarzu usunięto wprowadzone wcześniej dane osobowe. Zważywszy na brak inwentarza sygnatury I z WUSW w Chełmie oraz niekompletny spis materiałów tej ka-

[59] W artykule pominięto inwentarze dawnych sygnatur „S", „Śl", „E", które zawierają zapisy od lat czterdziestych i były sukcesywnie zastępowane nowymi wzorami druków. Sprawy w nich wpisane podlegały wówczas zniszczeniu lub przerejestrowaniu do nowych inwentarzy; w takim przypadku nadawano sprawie nową sygnaturę. Do sygnatur z tego okresu należą także akta spraw obiektowych o oznaczeniu „O". Pozostawiono je pod pierwotnymi sygnaturami archiwalnymi.

tegorii z WUSW w Białej Podlaskiej, realizacja wszelkich kwerend dotyczących osobowych źródeł informacji staje się niezwykle utrudniona.

Z punktu widzenia badaczy i dziennikarzy najszersze spektrum wiadomości o określonym zagadnieniu zawierają akta spraw obiektowych. Wpisywano je do inwentarzy sygnatury IV i zwięźle przedstawiano ich problematykę. W odniesieniu do spraw wpisanych do inwentarza akt sygnatury IV z WUSW w Lublinie zniszczono ich ponad jedną trzecią. Większa część zachowała się natomiast w Chełmie i Siedlcach. Z województwa zamojskiego pozostała zaledwie jedna trzecia akt sygnatury IV. Natomiast z terenu województwa bialskopodlaskiego w archiwum IPN w Lublinie znajduje się ich tylko kilkanaście.

Kolejną pomocą ewidencyjną są książki ewidencji mikrofilmów. Poziom ich prowadzenia i zakres zawartych w nich informacji były różne, jednak także one pozwalają uzupełnić informacje o sprawie. W przypadku WUSW w Białej Podlaskiej ewidencja mikrofilmów sygnatury I rekompensuje częściowo brak oryginalnego inwentarza akt. Początkowo numer mikrofilmu różnił się od sygnatury archiwalnej akt, z czasem ujednolicono system opisu, tworząc numer w oparciu o pozycję inwentarzową akt przełamaną przez arabską liczbę (zamiast rzymskiej) na oznaczenie grupy sygnaturowej, np. akta: 555/II, mikrofilm: 555/2.

Ostatni element informacji ewidencyjnej to protokół brakowania, który powinien być sporządzony na odpowiednim druku i zawierać określone informacje. Planowe, zgodne z przepisami niszczenie akt SB rzeczywiście było na takich protokołach odnotowywane. Inaczej rzecz się przedstawia w okresie 1989–1990, kiedy dokumentacja dotycząca niszczenia akt była tworzona w ogromnej większości tylko przy zachowaniu pozorów legalnych działań. Żaden z protokołów nie zawiera nazwisk i imion osób, w skrajnych przypadkach wpisywano tylko numer rejestracyjny sprawy, co przy pomyłkach pisarskich uniemożliwia jakąkolwiek identyfikację materiałów ujętych w dokumencie. W ten sposób z terenu b. województw: lubelskiego, bialskopodlaskiego, chełmskiego oraz zamojskiego zniszczono kilkadziesiąt tysięcy kart materiałów. Dziś próbujemy odtworzyć, przynajmniej fragmentarycznie, utracone wówczas informacje. Służy temu także pogłębianie wiedzy na temat zasad prowadzenia i struktury dokumentacji ewidencyjnej cywilnych organów bezpieczeństwa państwa. Taka wiedza umożliwia również poprawną interpretację wyników poszukiwań, pozwala też właściwie ukierunkować dalszą kwerendę.

Dokumenty wytworzone i zgromadzone przez cywilne organa bezpieczeństwa państwa mają istotne znaczenie dla realizacji ustawy o IPN. Jednocześnie środki ewidencyjne stanowią tu pierwsze źródło wiedzy o osobie i sprawie. Niestety, dokumentacja ta, w tym podstawowe z punktu widzenia informacyjnego kartoteki ogólnoinformacyjne KW MO/WUSW w Lublinie, Białej Podlaskiej, Chełmie i Zamościu[60], przetrwała przemiany ustrojowe w niekompletnym stanie. Trzeba też stwierdzić, że zachowane kartoteki w zasobie archiwalnym Oddziału IPN w Lublinie nie odzwierciedlają dziś w pełni struktury ani wielkości ewidencji operacyjnej jednostek SB w okresie, gdy była ona tworzona.

[60] Jak wspomniano, do zasobu Oddziału IPN w Lublinie nie trafiła kartoteka ogólnoinformacyjna b. KW MO/WUSW w Siedlcach. Zachowane karty znajdują się w BUiAD IPN w Warszawie. Wyniki przeprowadzanych tam kwerend ewidencyjnych do poszczególnych spraw wskazują także na poważną niekompletność tej kartoteki.

Niekompletność kartotek skutkuje koniecznością prowadzenia przez archiwistów z lubelskiego oddziału IPN dodatkowych poszukiwań w posiadanych inwentarzach archiwalnych, dziennikach rejestracyjnych, protokołach brakowania, spisach zdawczo-odbiorczych akt. Jest to szczególnie istotne w obliczu zniszczeń dokonanych na przełomie 1989 i 1990 r., które dotknęły w poważnym stopniu zasób aktowy cywilnych organów bezpieczeństwa PRL. Dlatego też w swoich pracach i kwerendach archiwalnych nie możemy lekceważyć żadnej wzmianki i zapisu, sięgając do każdego zachowanego elementu z zakresu środków ewidencyjnych. W celu zwiększenia głębi informacyjnej oraz możliwości wyszukiwawczych niezbędne jest także kontynuowanie procesu tworzenia elektronicznych baz danych w oparciu o informacje zawarte w kartotekach oraz pozostałych pomocach ewidencyjnych.

Jednocześnie zaprezentowane materiały archiwalne wymagają dalszych badań dla ich właściwego rozpoznania, opisu i opracowania, ale przede wszystkim dla jak najpełniejszego wykorzystania zawartych tam informacji. Badając procesy archiwotwórcze i poszukując metod właściwego zarządzania powierzonym Instytutowi zasobem archiwalnym, stajemy w obliczu potrzeby ustalania i bezpośredniego udostępniania jak najszerszych danych ewidencyjnych, które w zamierzeniu aktotwórców miały tylko odsyłać do odpowiednich dokumentów, a nie stanowić samodzielne źródło informacji. Jednocześnie środki ewidencyjne SB odzwierciedlają metody, zadania i cele policji politycznej PRL i stanowią cenne źródło historyczne dla pełnego przedstawienia najnowszych dziejów Polski oraz komunistycznego aparatu represji.

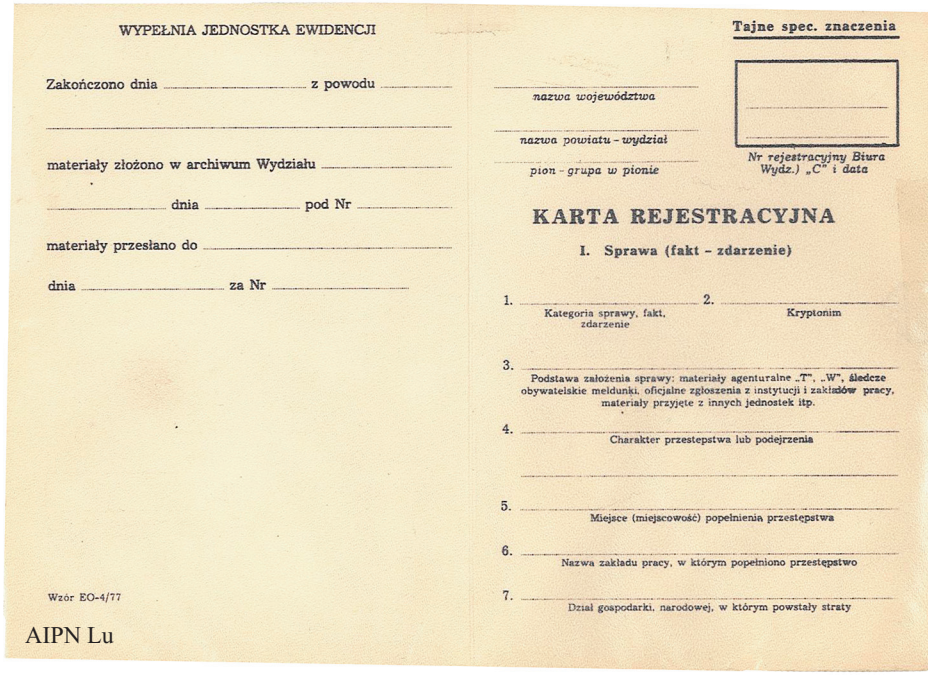

WYPEŁNIA JEDNOSTKA EWIDENCJI

Zakończono dnia ..... z powodu .....

.....

materiały złożono w archiwum Wydziału .....

..... dnia ..... pod Nr .....

materiały przesłano do .....

dnia ..... za Nr .....

Wzór EO-4/77

Tajne spec. znaczenia

..... *nazwa województwa*

..... *nazwa powiatu – wydział*

..... *pion – grupa w pionie*

Nr rejestracyjny Biura Wydz.) „C" i data

KARTA REJESTRACYJNA

I. Sprawa (fakt – zdarzenie)

1. ..... Kategoria sprawy, fakt, zdarzenie
2. ..... Kryptonim
3. ..... Podstawa założenia sprawy: materiały agenturalne „T", „W", śledcze obywatelskie meldunki, oficjalne zgłoszenia z instytucji i zakładów pracy, materiały przyjęte z innych jednostek itp.
4. ..... Charakter przestępstwa lub podejrzenia
5. ..... Miejsce (miejscowość) popełnienia przestępstwa
6. ..... Nazwa zakładu pracy, w którym popełniono przestępstwo
7. ..... Dział gospodarki, narodowej, w którym powstały straty

AIPN Lu

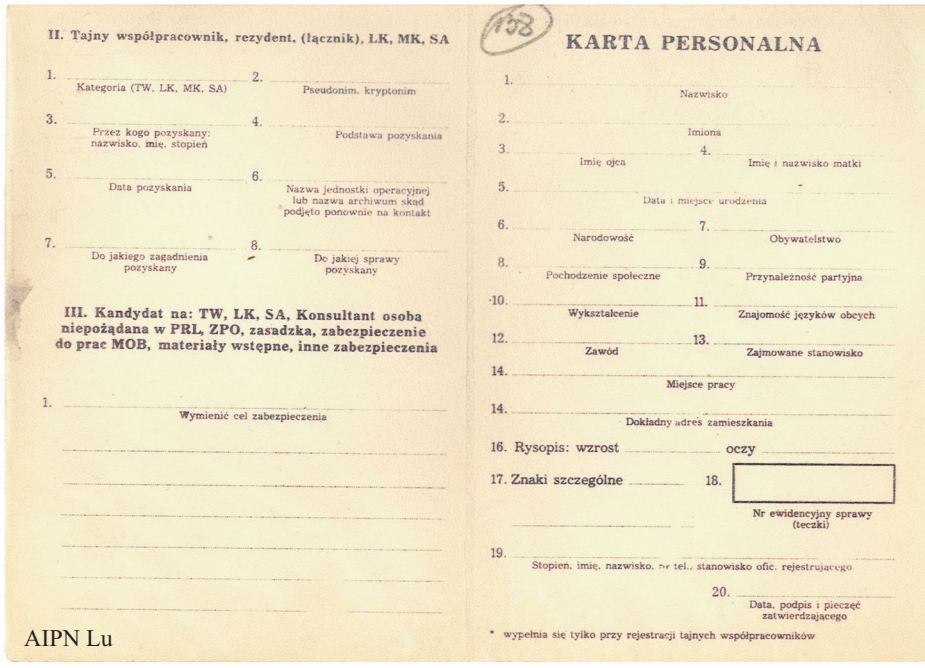

II. Tajny współpracownik, rezydent, (łącznik), LK, MK, SA

1. ..... Kategoria (TW, LK, MK, SA)
2. ..... Pseudonim, kryptonim
3. ..... Przez kogo pozyskany: nazwisko, imię, stopień
4. ..... Podstawa pozyskania
5. ..... Data pozyskania
6. ..... Nazwa jednostki operacyjnej lub nazwa archiwum skąd podjęto ponownie na kontakt
7. ..... Do jakiego zagadnienia pozyskany
8. ..... Do jakiej sprawy pozyskany

III. Kandydat na: TW, LK, SA, Konsultant osoba niepożądana w PRL, ZPO, zasadzka, zabezpieczenie do prac MOB, materiały wstępne, inne zabezpieczenia

1. ..... Wymienić cel zabezpieczenia

(158)

KARTA PERSONALNA

1. ..... Nazwisko
2. ..... Imiona
3. ..... Imię ojca
4. ..... Imię i nazwisko matki
5. ..... Data i miejsce urodzenia
6. ..... Narodowość
7. ..... Obywatelstwo
8. ..... Pochodzenie społeczne
9. ..... Przynależność partyjna
10. ..... Wykształcenie
11. ..... Znajomość języków obcych
12. ..... Zawód
13. ..... Zajmowane stanowisko
14. ..... Miejsce pracy
14. ..... Dokładny adres zamieszkania
16. Rysopis: wzrost ..... oczy .....
17. Znaki szczególne .....
18. ..... Nr ewidencyjny sprawy (teczki)
19. ..... Stopień, imię, nazwisko, nr tel., stanowisko ofic. rejestrującego
20. ..... Data, podpis i pieczęć zatwierdzającego

* wypełnia się tylko przy rejestracji tajnych współpracowników

AIPN Lu

Wzór druku kartotecznego: karta rejestracyjna EO-4/77

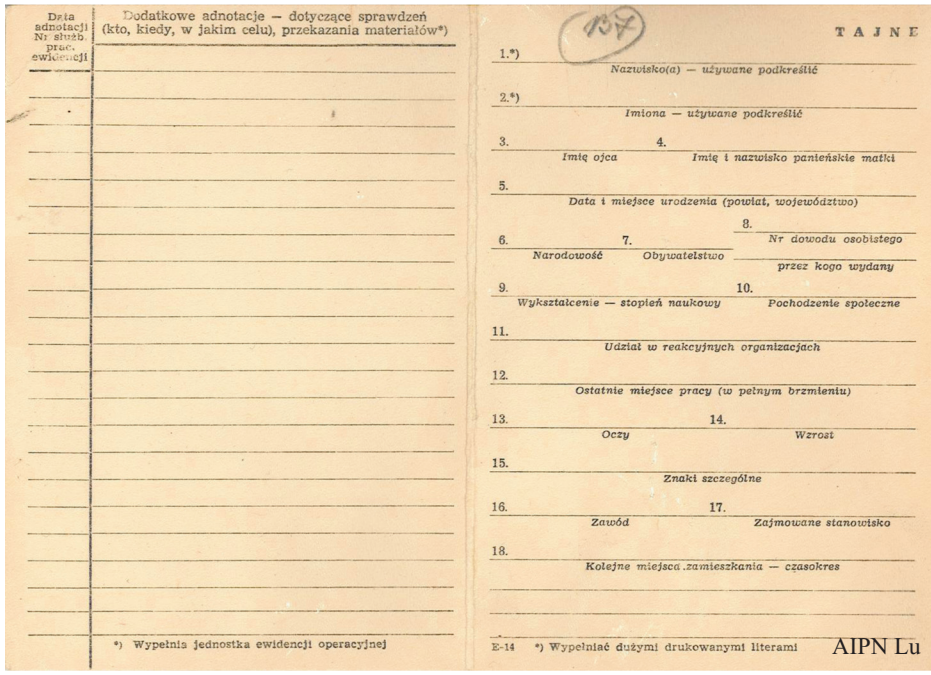

Data adnotacji Nr służb. prac. ewidencji

Dodatkowe adnotacje – dotyczące sprawdzeń (kto, kiedy, w jakim celu), przekazania materiałów*)

*) Wypełnia jednostka ewidencji operacyjnej

TAJNE

1.*) Nazwisko(a) – używane podkreślić

2.*) Imiona – używane podkreślić

3. Imię ojca

4. Imię i nazwisko panieńskie matki

5. Data i miejsce urodzenia (powiat, województwo)

6. Narodowość

7. Obywatelstwo

8. Nr dowodu osobistego

przez kogo wydany

9. Wykształcenie – stopień naukowy

10. Pochodzenie społeczne

11. Udział w reakcyjnych organizacjach

12. Ostatnie miejsce pracy (w pełnym brzmieniu)

13. Oczy

14. Wzrost

15. Znaki szczególne

16. Zawód

17. Zajmowane stanowisko

18. Kolejne miejsca zamieszkania – czasokres

E-14 *) Wypełniać dużymi drukowanymi literami

AIPN Lu

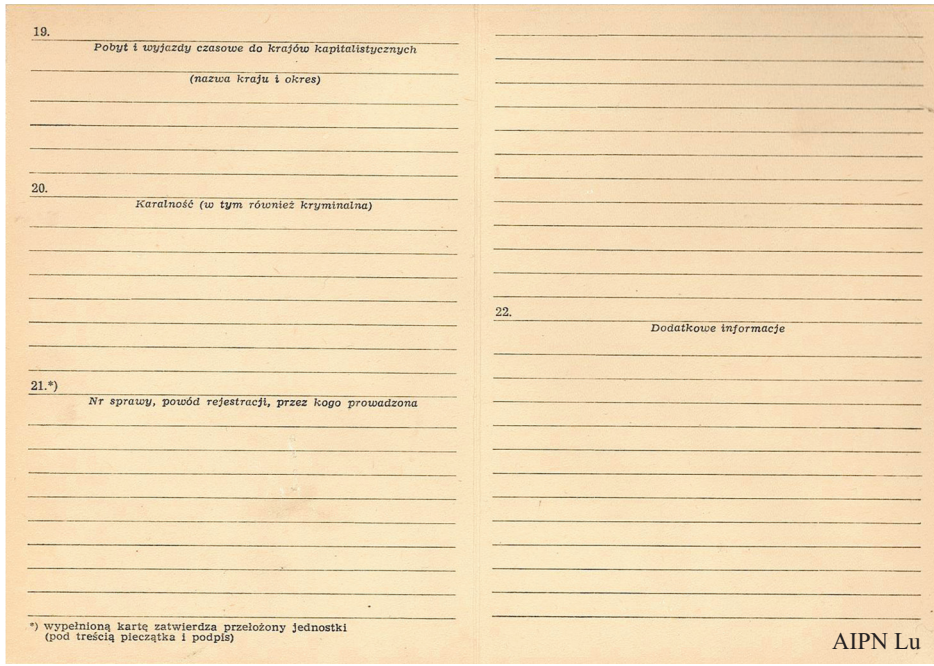

19. Pobyt i wyjazdy czasowe do krajów kapitalistycznych

(nazwa kraju i okres)

20. Karalność (w tym również kryminalna)

21.*) Nr sprawy, powód rejestracji, przez kogo prowadzona

*) wypełnioną kartę zatwierdza przełożony jednostki (pod treścią pieczątka i podpis)

22. Dodatkowe informacje

AIPN Lu

Wzór druku kartotecznego: karta archiwalna E-14 (czterostronna)

ARCHIWUM

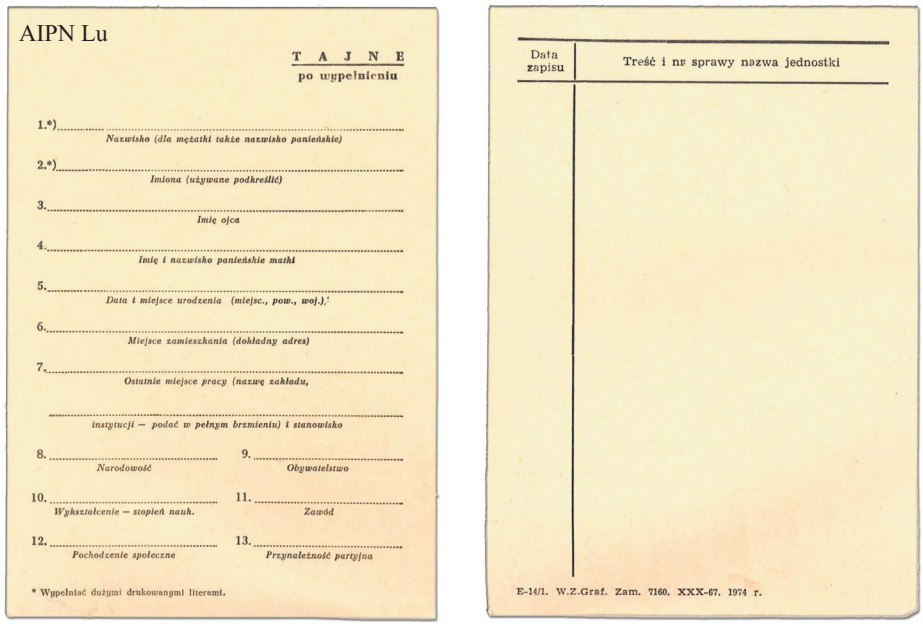

AIPN Lu

T A J N E
po wypełnieniu

1.*) .....
Nazwisko (dla mężatki także nazwisko panieńskie)

2.*) .....
Imiona (używane podkreślić)

3. .....
Imię ojca

4. .....
Imię i nazwisko panieńskie matki

5. .....
Data i miejsce urodzenia (miejsc., pow., woj.)

6. .....
Miejsce zamieszkania (dokładny adres)

7. .....
Ostatnie miejsce pracy (nazwę zakładu,

.....
instytucji – podać w pełnym brzmieniu) i stanowisko

8. ..... Narodowość
9. ..... Obywatelstwo
10. ..... Wykształcenie – stopień nauk.
11. ..... Zawód
12. ..... Pochodzenie społeczne
13. ..... Przynależność partyjna

* Wypełniać dużymi drukowanymi literami.

Data zapisu	Treść i nr sprawy nazwa jednostki

E-14/1. W.Z.Graf. Zam. 7160. XXX-67. 1974 r.

Wzór druku kartotecznego: karta archiwalna E-14 (dwustronna)

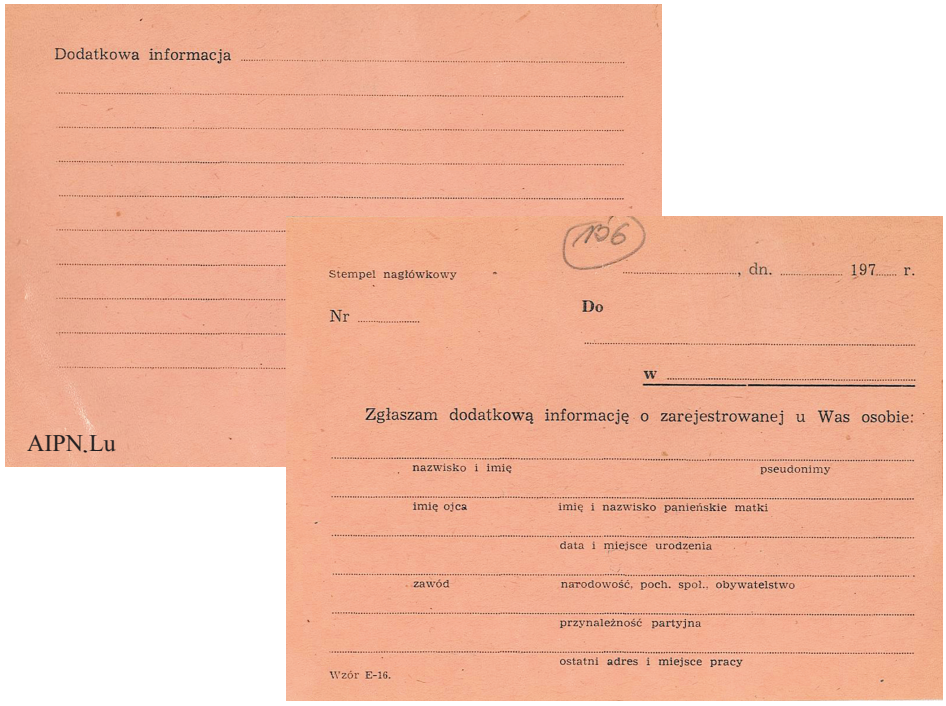

Dodatkowa informacja .....

AIPN.Lu

(156)

Stempel nagłówkowy ....., dn. ..... 197..... r.

Nr .....

Do

.....

w .....

Zgłaszam dodatkową informację o zarejestrowanej u Was osobie:

..... nazwisko i imię ..... pseudonimy

..... imię ojca ..... imię i nazwisko panieńskie matki

..... data i miejsce urodzenia

..... zawód ..... narodowość, poch. społ., obywatelstwo

..... przynależność partyjna

..... ostatni adres i miejsce pracy

Wzór E-16.

Wzór druku kartotecznego: karta aktualizacyjna E-16

ARCHIWUM

Wzory druków kartotecznych: EO-132 (pseudonimowa/kryptonimowa), EO-133 (wg wykorzystania do zagadnienia), EO-134 (wg zawodu), EO-136 (wg narodowości), EO-134-A (wg miejsca pracy), EO-135 (wg znajomości języków obcych), EO-131-A (adresowa – wg miejsca zamieszkania: województwo), EO-131-B (adresowa – wg miejsca zamieszkania: miejscowość), EO-131 (adresowa – wg miejsca zamieszkania: nazwa ulicy)

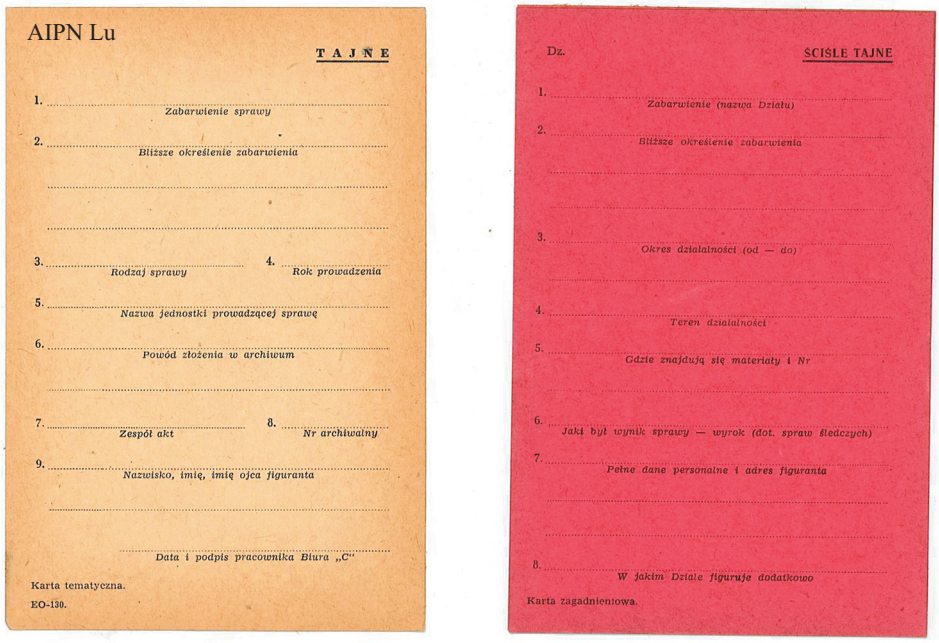
AIPN Lu

TAJNE

1. ..... Zabarwienie sprawy

2. ..... Bliższe określenie zabarwienia

3. ..... Rodzaj sprawy 4. ..... Rok prowadzenia

5. ..... Nazwa jednostki prowadzącej sprawę

6. ..... Powód złożenia w archiwum

7. ..... Zespół akt 8. ..... Nr archiwalny

9. ..... Nazwisko, imię, imię ojca figuranta

..... Data i podpis pracownika Biura „C"

Karta tematyczna.
EO-130.

Dz. ..... SCISLE TAJNE

1. ..... Zabarwienie (nazwa Działu)

2. ..... Bliższe określenie zabarwienia

3. ..... Okres działalności (od — do)

4. ..... Teren działalności

5. ..... Gdzie znajdują się materiały i Nr

6. ..... Jaki był wynik sprawy — wyrok (dot. spraw śledczych)

7. ..... Pełne dane personalne i adres figuranta

8. ..... W jakim Dziale figuruje dodatkowo

Karta zagadnieniowa.

Wzory druków kartotecznych:
karta tematyczna (EO-130), karta zagadnieniowa

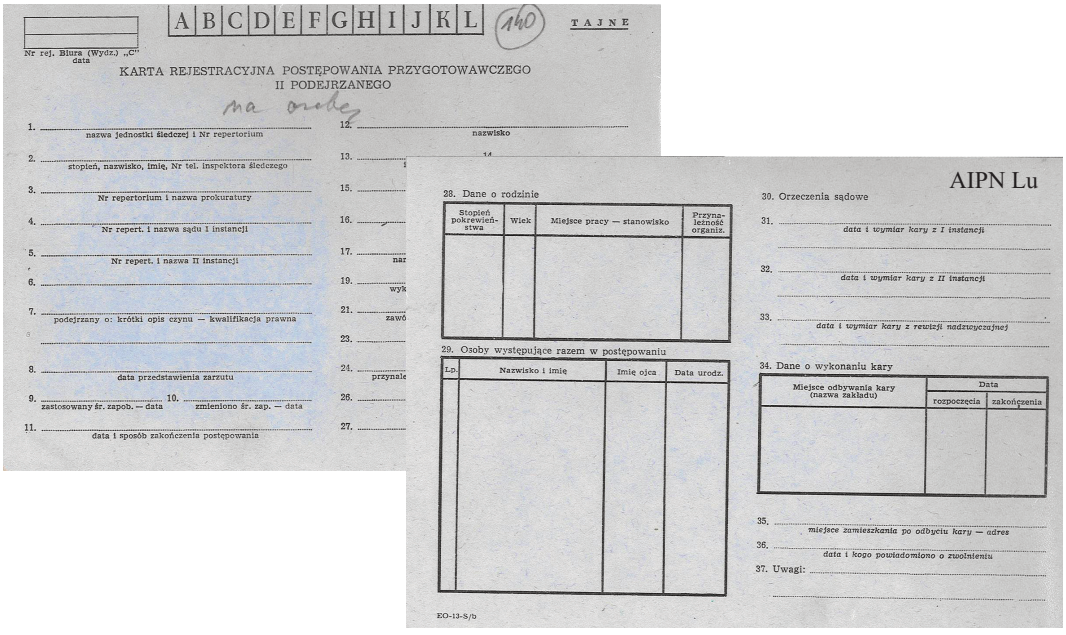
A B C D E F G H I J K L 140 TAJNE

Nr rej. Biura (Wydz.) „C" data

KARTA REJESTRACYJNA POSTĘPOWANIA PRZYGOTOWAWCZEGO
II PODEJRZANEGO

na osobę

1. ..... nazwa jednostki śledczej i Nr repertorium
2. ..... stopień, nazwisko, imię, Nr tel. inspektora śledczego
3. ..... Nr repertorium i nazwa prokuratury
4. ..... Nr repert. i nazwa sądu I instancji
5. ..... Nr repert. i nazwa II instancji
6. .....
7. ..... podejrzany o: krótki opis czynu — kwalifikacja prawna
8. ..... data przedstawienia zarzutu
9. ..... zastosowany śr. zapob. — data 10. ..... zmieniono śr. zap. — data
11. ..... data i sposób zakończenia postępowania

12. ..... nazwisko
13. .....
14. .....
15. .....
16. .....
17. ..... nar
19. ..... wyk
21. ..... zawó
23. .....
24. ..... przynale
26. .....
27. .....

AIPN Lu

28. Dane o rodzinie

Stopień pokrewieństwa	Wiek	Miejsce pracy — stanowisko	Przynależność organiz.

29. Osoby występujące razem w postępowaniu

Lp.	Nazwisko i imię	Imię ojca	Data urodz.

30. Orzeczenia sądowe

31. ..... data i wymiar kary z I instancji

32. ..... data i wymiar kary z II instancji

33. ..... data i wymiar kary z rewizji nadzwyczajnej

34. Dane o wykonaniu kary

Miejsce odbywania kary (nazwa zakładu)	Data	
	rozpoczęcia	zakończenia

35. ..... miejsce zamieszkania po odbyciu kary — adres

36. ..... data i kogo powiadomiono o zwolnieniu

37. Uwagi: .....

EO-13-S/b

Wzór druku kartotecznego: karta rejestracyjna postępowania przygotowawczego (na osobę) EO-13-S/b

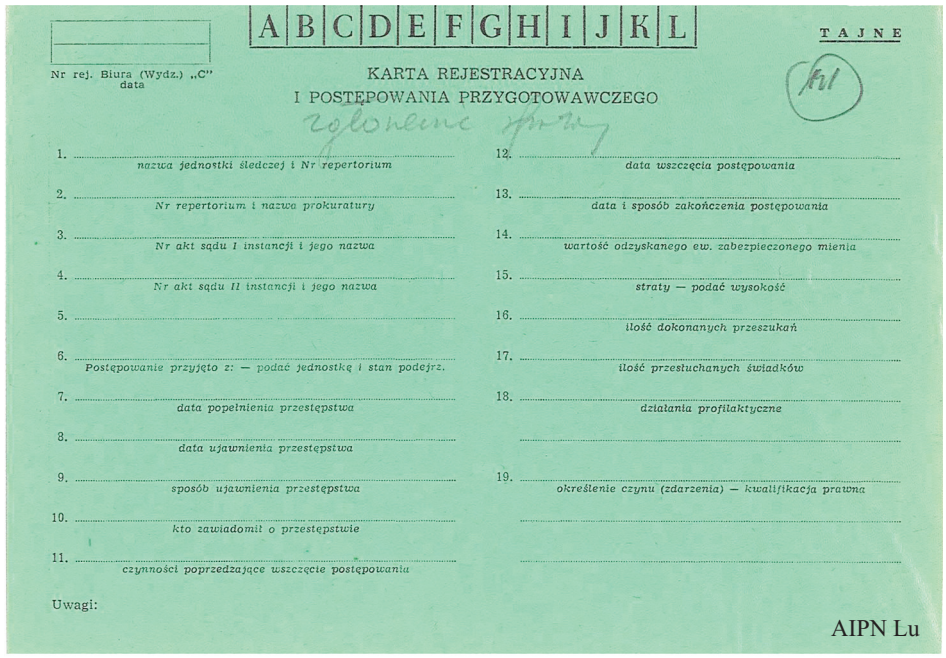

A B C D E F G H I J K L

TAJNE

Nr rej. Biura (Wydz.) „C"
data

KARTA REJESTRACYJNA
I POSTĘPOWANIA PRZYGOTOWAWCZEGO

zgłoszenie sprawy

1. ..... *nazwa jednostki śledczej i Nr repertorium*
2. ..... *Nr repertorium i nazwa prokuratury*
3. ..... *Nr akt sądu I instancji i jego nazwa*
4. ..... *Nr akt sądu II instancji i jego nazwa*
5. .....
6. ..... *Postępowanie przyjęto z: — podać jednostkę i stan podejrz.*
7. ..... *data popełnienia przestępstwa*
8. ..... *data ujawnienia przestępstwa*
9. ..... *sposób ujawnienia przestępstwa*
10. ..... *kto zawiadomił o przestępstwie*
11. ..... *czynności poprzedzające wszczęcie postępowania*
12. ..... *data wszczęcia postępowania*
13. ..... *data i sposób zakończenia postępowania*
14. ..... *wartość odzyskanego ew. zabezpieczonego mienia*
15. ..... *straty — podać wysokość*
16. ..... *ilość dokonanych przeszukań*
17. ..... *ilość przesłuchanych świadków*
18. ..... *działania profilaktyczne*
19. ..... *określenie czynu (zdarzenia) — kwalifikacja prawna*

Uwagi:

AIPN Lu

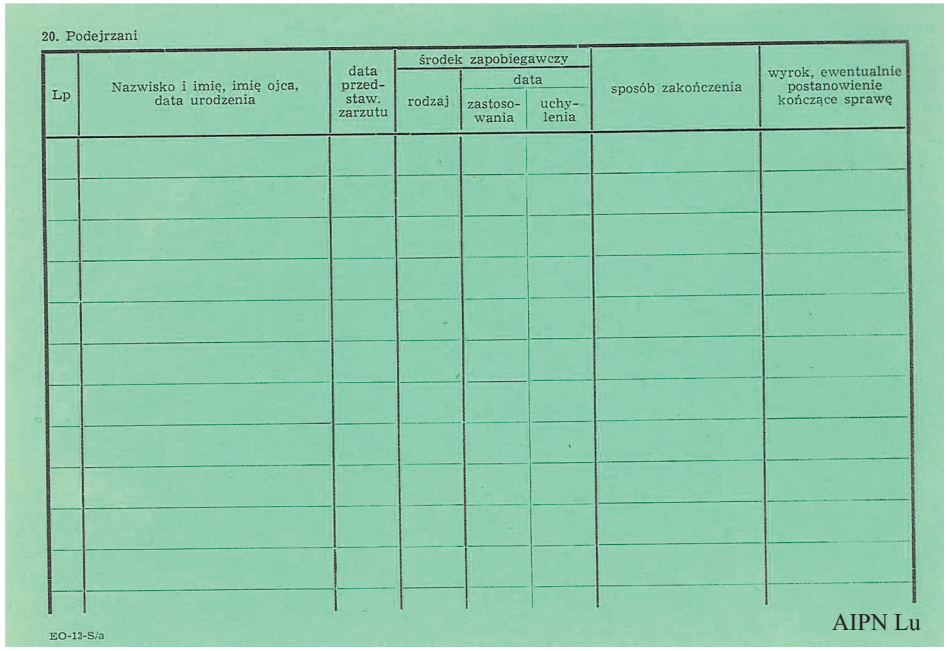

20. Podejrzani

Lp	Nazwisko i imię, imię ojca, data urodzenia	data przedstaw. zarzutu	środek zapobiegawczy			sposób zakończenia	wyrok, ewentualnie postanowienie kończące sprawę
			rodzaj	data zastosowania	data uchylenia		

EO-13-S/a

AIPN Lu

Wzór druku kartotecznego: karta rejestracyjna postępowania przygotowawczego (zgłoszenie sprawy) EO-13-S/a

ARCHIWUM